БҮГҮ ЧУРТТАРНЫН ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫНАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУН, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИН БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫН ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИН ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетинген.

1951 ноябрь 14 СРЕДА № 224 (2398)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Коммунизмнин улуг тудугларында (1 арын).

Суд соңгулдаларынга белеткел (1 арын).

Улус судтарының соңгулдаларының талазы-биле Кызыл хоорайга соңгулдалар пунктуларын тургузар дугайында (1 арын).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ: **Н. ТЕМБРЕК** —Партия чырыдыышкынының четкизинге өөредилге чылы организастыг эгелээн (2 арын).

П. КУРЧЕНКО — РайОНО-лар болгаш хоорОНО чанында чөвүлелдер (2 арын).

Бүгү-эвилелдин Коммунистиг (большевиктер) Партиязы канчаар тургустунганы (3 арын).

КНО-нун Кол Ассамблеязының бешки сессиязының ажытынганы (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Парлалга конференциязынга Египеттиң иштики херектер Министринин медеглели (4 арын).

Партия чырыдыышкынының четкизинде илереп турар четпестерни узуткаар

Коммунизмче бистиң шиитпирлиг бурунгаар хөгжүүрүвүстүң темпилериниң дүргедээшкини болза, ажылчы чоннарның ортузунга коммунизмниң идеяларын чедингири-биле пропагандалап нептередиринден, марксисчи-ленинчи өөредиглерни күштелдиреринден улуу-биле хамааржыр.

Большевиктерниң партиязы коммунистерни, бүгү удуртукчу каадырларны, совет интеллигенцияны идейполитика талазы-биле кижизидериниң ажылын бирги чергениң сорулгазы кылдыр көрүп келген болгаш көрүп-даа турар. Марксизм-ленинизмни чедишкиннинг шиңгээдип алырынга большевиктерниң партиязы бүгү байдалдарны тургускан.

Бистиң областың партия организациялары коммунистерни болгаш партия кежигүнү эвес активтерни марксизм-ленинизмниң теориязынга кижизидериниң талазы-биле чыл бүрү улуг чедишкиннерни чеьдип ап турар. Эрткен 1950—1951 өөредилге чылында обласка партия чырыдыышкынының четкизи дыка калбарган, өөренип турарларның саны дыка өскен, өөредилгениң идейлиг деннели экижип шынаржаан.

Марксисчи-ленинчи теорияны өөренириниң херээн улам шынаржыткан тудум-на коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвес активтерниң политиктиг билии көдүрлүп, ажыл-агыйга мурнакчы чоруу уламна бедип турар. Ынчангаш бистин облазывыс күрүне мурнунга хүлээлгелерин хуусаа бетинде күүседкен.

1951—1952 өөредилге чылында областа 169 политшколалар, «ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзун» өөренириниң 109 бөлгүмнери. Ленин биле Сталинның биографияларын өөренириниң 29 бөлгүмнери болгаш ВКП(б) райкомнарының чанында партияның 16 кежээки школалары ажылдап турар. Марксизм-ленинизмни 600 ажыг кижи бот-кичээл-биле өөренип турар. Бижик билбес болгаш биче билир чорукту узуткаарының бөлгүмнеринде 1200 ажыг коммунистер өөренип турар. Ынчангаш 56 өөредилге чылында партия чырыдыышкынының системазында ниитизи-биле 9100 кижи өөренип турар, 538 пропагандистер ында башкылап турар.

Улуг-Хем, Каа-Хем, Бии-Хем районнарда партия чырыдыышкыннарының системазында кичээлдер ниитизи-биле организастыг болгаш бедик идей-деннелдиг чорукту көргүзүп турар, ол ышкаш чедишкиннер өске-даа районнарның дыка хөй политшколаларында, бөлгүмнеринде бар.

Ынчалза-даа, чаа өөредилге чылы эгелээнинден бээр баштайгы айның дургузунда партия чырыдыышкынарының системазынга кичээлдерниң эртип турарының байдалындан алгаш көөрге, эрткен өөредилге чылында турган четпестерни, чазыларны партияның чамдык политшколаларының, бөлгүмнериниң талазындан бо чылын база катап дапкырлап, эргидеги шүшпен байдалдан ам-даа адырлып ап шыдавайн турарының фактылары бар болуп турар.

Эрзин, Сүт-Хөл, Төөн-Хемчик, Барыын-Хемчик, Тожу, Таңды районнарынга партия чырыдыышкынарының кичээлдери чамдык политшколаларга, бөлгүмнерге озалдаашкын-биле эгелээн. Ынчаарга сөөлгү үеде дыңнакчыларның ол районнардан бистин солунга бижип турарындан алгаш көөрге, чамдык политшколаларның база бөлгүмнериниң ажылында организас чок сакдаргай чоруктар бар болуп, эртип турар кичээлдериниң идей талазы-биле куду деннелдиг болур чоруу үргүлчүлеп турар. Ылаңгыя Эрзин районнуң Сарыг-Булун суурунда «ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзун» өөренир бөлгүмүнүн 15 дыңнакчыларындан кичээл санында-ла 5—6 кижилер келбейн турар. Сүт-Хөл районнуң Суг-Аксы суурунда 7 чыл школазында «ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзун» өөренириниң бөлгүмүнүн 14 дыңнакчыларында 3 кижи 7 кичээлди шуут үскеннер.

Төөн-Хемчик районнуң Иймеде Ленин аттыг колхозта политшколаның пропагандизи эш Семис-оол «ажылым чай чок» деп чылдагаанбиле 4 кичээлди шуут үскен, а эртирген кичээлдерин кандыг-даа белеткел чок, куду деннелге эртирген, эш Семис-оол чаңгыс-даа кичээлге конспектилиг кээп көрбээн, а номчуур лекциязын үгле программа иштиниден иштики эгелер номчуп каары-биле кызыгаарлап турар.

Эрзин районнуң «Сталинчы орук» колхозунда политшколаның пропагандизи эш Борбак-оол, дыңнакчыларга номчуур лекцияларынга эки белеткел кылбайн, ону амгы үениң амыдыралы-биле холбаштырбайн турар, ынчангаш ооң номчаан лекциялары дыңнакчыларга билдинмес, чалгааранчыг болуп турар. Ылаңгыя 4-кү кичээлинге 7-ги теманың дугайында лекцияны номчуп турда, партия эге организациязының ораалакчы секретари эш Аракчаадан эгелээш элээн каш дыңнакчылар удуп, оттуп каап, шактың дүрген төнерин манап, чалгаарап олурганнар. Политшколаның кичээлдеринге дыңнакчыларның үгле 40—50 хуузу киржип турар.

Ооң ангыда чамдык районнарда партияның политөөредилгезиниң ажылын чедир үнелеп көрбес, ийиги чергениң айтырыы кылдыр көөр шын эвес чоруктар бар. Ылаңгыя Сүт-Хөл районда чеди чыл школазының өөредилге эргелекчизи эш Димофеев школазының башкылар концелярынга кичээлдеп турган политбөлгүмнү ийи катап үндүр сывырып, чырыткызын хураап алгаш чоруй барып турганының фактызы бар. ВКП(б)-нин Сүт-Хөл райкому парткабинетти мынчага чедир орай-бажык-биле хандырбаан, ынчангаш парткабинет мынчага чедир бодунуң ажылын чорудар аргажок болуп турар.

Чаа өөредилге чылының эге үезинде партия чырыдыышкынарының ажылында шак мындыг четпестер бар болуп илереп турда, хамаарышкан партия эге организациялары, база ВКП(б) райкомнары кандыг-даа хемчегларни албайн, ооң-биле эптежип, эрткен чылдың четпестерин, чазыларын катаптап турары тергиин четпес. Бо чоруктар үүнү көргүзүп турарыл дээрге, партияның чамдык эге организацияларының база райкомнарының талазындан политөөредилге ажылынга хүн-бүрүнүң боттуг удуртулгазын боттандырбайн, ооң ажылын хыравайн, эрги чан-биле ынаар сатыш салбас чоруун херечилеп турар-дыр.

Мынчангаш, партия райкомнарының, эге организацияларның талазындан партия чырыдыышкыннарының ажылында илереп турар баштайгы четпестерни дарый узуткаар төлээде, ВКП(б) обкомунуң VII пленумунуң шиитпирлери ажыл-херек кырынга боттандырып, дыңнакчыларның болгаш пропагандистерниң талазындан кичээлдер үзер чоруктар-биле шыңгыы демисежип база пропагандистерниң талазындан кичээлге белеткел чок келир, кичээлди куду деннелге, ажык чок байдалга эртирер чоруктар дораан эдип чазаар керек. Ол чоруктар эдип чазаарда, кичээл үзүп турарларны партия хуралдарынга, райкомнарның бюроларынга удаа-дараа чугаалажып, чогуур хемчегленни хүлээдир болгаш пропагандистерниң көрүлел хуралдарынга, семинарларынга тургузуп чугаалажып, арга-дуржулга солчурун организастаары чугула.

Партия чырыдыышкынының ажылын хүн-бүрү бедик деннелге көдүрүп, чаа өөредилге чылының программаларын четче долузу-биле шиңгээдип ап, бедик түннелге доозары партия организацияларындан шуут хамааржыр.

Кызылдың үлетпүр болгаш транспорт бүдүрүлгелериниң октябрь айда чарыжының түннели

ВКП(б) Кызыл хооркомунуң бюрозу болгаш хоорай Совединиң күүскому хоорайның үлетпүр болгаш транспорт бүдүрүлгелериниң октябрь айда социалистиг чарыжының түннелин үндүрген.

Үлетпүр бүдүрүлгелериниң ортузунга социалистиг чарышка аъш-чем комбинады (директорнуң хүлээлгезин күүседип турар Кириллов) тиилекчи болган. Ол коллектив ниити продукция үндүрериниң ай планын 109,8 хуу, бараан үндүрүлгезин 130,8 хуу күүседкен.

Аъш-чем комбинады моон-биле ВКП(б) хооркомунуң, хоорай Совединиң күүсекчи комитединиң шилчиир Кызыл тугун үш удаа ап турар.

Ийи дугаар черни тудуг трестизиниң коллективи алган. Тудуг трестизи тудуг ажылдарының күрүне планын 150,9 хуу боттандырган. Ында стахановчуларның болгаш мурнакчыларның саны 149 кижи чедир өскен.

Транспорт бүдүрүлгелериниң социалистиг чарыжынга облпотребсоюзтуң автотранспорт конторазы (начальниги Кибитов, партия организациязының секретари Батаргин) эң эки көргүзүгү чеьдип ап, тиилекчи болган.

Коммунизмниң улуг тудугларында

Сталинградгидрострой. И. С. Булгаковтуң удуртканы «Ковровец» экскаваторнуң комсомолчу-аныяктар бригадазы нормазын үргүлчү 180 хуу күүседип турар. И. С. Булгаков тудугнуң хүндүлел самбыразында кирген болгаш ВЛКСМ ТК-ның хүндүлел бижиниби-биле шаннаткан.

Чурукта: И. С. Булгаковтуң экскаваторда ажылдап турары.

Чуруу А. Маклецовтуу. СЭТА-ның пресслишези.

Чаа суггарылга каналының эртер черинде

ТАХИА-ТАШ. Кара Кумнарны ажыглалга киирериниң улуг планын амыдыралга боттандырар дээш совет кижилер ам чыл ажыг үениң иштинде ажылдап турар. Кургаг ховуларда чүгле Кол Туркмен каналды тудуп тургузарының белеткели чоруп турар эвес, харын база кончуг улуг девискээр черни суггарарының болгаш суглуг болдурарының программазын боттандырар талазы-биле ажыл калбарган.

СЭТА-ның корреспондентизи-биле беседага «Туркменводстрой» эргелиниң начальниги эш В. Захарченконуң медээлээни болза:

Аму-Дарья хемниң адакы агымнарында Тахиа-Таштың суг белдиринден эгелеп үнгүлээн каналдар 800 муң гектар чаа черлерни суггарар. Ынча черлерни суггарары-биле Чимбайскаяның, Ленин-Ябкаяның, Соңгу-Куняургенческаяның, Мурнуу-Куняургенческаяның күчүлүг суггарылга системалары тургустунуп турар. Хөвең тарыыр ховуларны долгандыр бүгү каналдарнын ниити дурту каш он муң километр болуп турар.

Бистиң суурларывыс Ташуазта, Куня-Ургенчиде, Ходжеймиде, Кунградта болгаш өске-даа хөй черлерде тургустунгулаан. Тудугжуларның хоорайжыгаштарының хөй нуруузу ээн черлерде тургустунгулаан. Бүгү ажылдарны механизастаары-биле холбаштыр септелге-механиктиг заводтарны тудар деп айыткан. Капитал тудугларны тударынга быжыг шынарлыг бетоннарны хереглеп турар бис. Баштайгы шак ындыг бажыңнар Ташаузка туттунар.

«Туркменводстрой» бирги чергениң совет техниканы — чер казар машиналарны, автомобильдерни, тракторларны, электри станцияларын, станокларны алыр. Механизмнерниң кезектерин келир чазын тургузар садтарның девискээрлериниң төлевилелинде ажыглап турар.

Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл оюнга чыл программазын хуусаа бетинде күүседип ужураштывыс. Ооң ангыда Ляминскийниң бажың тудар комбинадындан алган баштайгы 10 бажыңнарны Ташауз алган. Ындыг бажыңнарның улуг бөлүктери Нукус, Калинин, Куня-Ургенчиде кээп турар.

Улуг сорулгаларны шиитпирлээринге бүгү чурт биске дузалап турар.

(СЭТА).

СУД СОҢГУЛДАЛАРЫНГА БЕЛЕТКЕЛДЕР

УЛУГ-ХЕМ РАЙОНДА

Улус судтарының соңгулдаларынга белеткел Улуг-Хем районда калбарган. Райкүүскомнуң шиитпирин ёзугаар бүгү районда соңгулдаларның 17 пунктуларын тургускулаан болгаш оларның кызыгаарларын доктааткан база санажылга комиссияларының составын 5-тен 9 кижи чедир соңгулда пунктулар бүрүзүнде тус-тус тургускулаан.

Улус төлээлеринге соңгудар кижилернин кандидаттарын районда депшидип эгелей берген. Көк-Чыраа сумунуң ажылчы чоннары, колхозчулары районнуң улус судунуң улус төлээзинге боттарының кандидаттарын ноябрьниң 11-де депшиткеннер. Сумуда Ленин аттыг колхозтуң колхозчуларының ниити хуралындан колхозтуң тудуг бригадири, партия кежигүнү К. Б. Өпей-оолду, сумунуң ажылчы чоннарының ниити хуралындан партия кежигүнү эвес Д. Ш Севилбааны, база ында партия эге организациязының ниити хуралындан колхозтуң хой мал фермазының эргелекчизи, партия организациязының секретариниң ораалакчызы Н. Л Белекти улус төлээлеринге кандидаттар кылдыр чаңгыс үн-биле депшиткеннер.

Улус төлээлеринге кандидаттар депшидип турган хуралга чүве чугаалаан эштер район судунуң ажылында четпестерни илередип, ылаңгыя район судунуң шиитпирлериниң четпес ажылын чидии-биле шүүмчүлээннер.

БАЙ-ТАЙГА РАЙОНДА

Улус судтарының ам болур соңгулдаларынга белеткел Бай-Тайга районда эки чоруп турар. Бүгү районда 9 соңгулда пунктуларын болгаш ында санажылга комиссияларын тус-тус тургускулаан.

Ажылчы чоннарның депутаттарының район Совединиң күүсекчи комитединиң ноябрь 5-те болган хуралынга районда соңгулда округунуң чанында 7 кижи составтыг санажылга комиссиязын база тургускан болгаш соңгулда пунктуларынга райкүүскомнуң төлээлерин томуйлаан.

Улус судтарының соңгулдаларының дугайында дүрүмнү болгаш совет судтуң кижизидикчи ужур-дузазының дугайында тайылбыр ажылы районда кидин калбарып турар.

ЭРЗИН РАЙОНДА

Улус судтарының соңгулдаларының мурнунда кампания Эрзин районда калбарып турар. Райкүүскомнуң ноябрь 5-те болган хуралынга бүгү районда 9 соңгулда пунктуларын болгаш ол пунктулар санында санажылга комиссияларын тус-тус тургускулаан.

Район судунуң шиитпирлери эш Севээн бодунуң ажыл чорудулгазының дугайында отчёдун районнуң соңгукчуларының мурнунга үргүлчү кылып чоруп турар. Ол ам чүгле Качык болгаш Бай-Таг сумуларынга чорбаан, ынчангаш ынаар ам чоруур деп турар.

«РСФСР-нин улус судтарының соңгулдаларының дугайында дүрүмнү», совет хамаатыларының эргелериниң болгаш хүлээлгелериниң, ССРЭ-нин Конституциязының дугайында лекцияларны, беседаларны чурттакчы чоннун ортузунда чорудуп турар.

Социалистиг чарыштың мурнакчылары

Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл оюнга алдар болдурган социалистиг чарышка областың хереглекчилер ниитилелинин эвилели ниитизи-биле багай эвес киржип, эки түннелдерин көргүскен. Бараан саарылгазының он айлар планын 105 хуу күүседкен, ооң иштинде облпотребсоюзтуң Абаканда садыг баазазы чыл планын ноябрь 1-де 100,5 хуу күүседкен. Кара-Сугнуң хереглекчилер ниитилелиниң эвилели (даргазы Маркелов) үшкү кварталдың планын 116 хуу, он айларның планын 110 хуу күүседкен.

Ынчангаш ол хереглекчилер ниитилелиниң эвилелинге областың хереглекчилер ниитилелиниң эвилелиниң баштаар черинин болгаш күрүне албан черлериниң профэвилелдер обкомунун районнарның хереглекчилер ниитилелиниң эвилелдериниң аразынга шилчип чоруур Кызыл тугун тывыскан. Ооң-биле кады магазиннер аразынга социалистиг чарыштың тиилекчилери болган хоорайның хереглекчилер ниитилелиниң № 15, 5 магазиннеринге, Бии-Хемниң район магазининге, Каа-Хем районнуң Федоровка суурда магазинге областың хереглекчилер ниитилелиниң баштаар черинин болгаш күрүне албан черлериниң профэвилелдер обкомунуң магазиннер аразынга шилчип чоруур Кызыл тугун тывыскан.

Кызыл хоорайның транспорт бүдүрүлгелериниң Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл оюнга алдар болдурган социалистиг чарыжынга областың хереглекчилер ниитилелиниң эвилелиниң автотранспорт конторазы бир дугаар черни алган. Ол контора чүүк сөөртүрүнүн чыл планын ноябрь 1-де күүседип, октябрь айның чүүк сөөртүр планын үш катап ажыр күүседкен. Ынчангаш облпотребсоюзтуң автотранспорт конторазынга ВКП(б) Кызыл хооркомунуң болгаш ажылчы чоннарның депутаттарының Кызыл хоорай Совединиң шилчиир Кызыл тугун тывыскан.

И. ТОРЖУ.

Улус судтарының соңгулдаларының талазы-биле Кызыл хоорайга соңгулдалар пунктуларын тургузар дугайында

Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Совединиң күүсекчи комитединиң шиитпири

«РСФСР-ниң улус судтарының соңгулдаларының дугайында Дүрүмнүң» 16 болгаш 17 үүлдерин ёзугаар ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Совединиң күүскомунуң **шиитпирлээни:**

Улус судтарының соңгулдаларының талазы-биле Кызыл хоорайның девискээринге моон адаанда соңгулдалар пунктуларын тургузар:

АЛГЫ ЗАВОДУНУҢ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — алгы заводунун конторазы).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: септелге заводу, өлүк баазазы, алгы заводу, «Тыва алдын» трестизинин транспорт конторазы, хөөрнүң барын талазында девискээрде турар албан черлери, Улуг-Хемниң оң талакы эрии.

ЧЕХОВСКИЙ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү—№ 5 школа, найырал кудумчузунда № 170 бажын).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: Сесерлиг кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы, Улуг-Хемден мурнуку чүкче ужунга чедир, Ленин кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы Октябрьская кудумчуга чедир, Октябрьская кудумчунуң ден дугаарлыг талазы Улуг-Хемге чедир.

СОҢГУ ТАЛАКЫ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — Культура бажыңы, Щетинкин кудумчузунда № 62 бажын).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: Сесерлиг кудумчузунуң саарзык дугаарлыг талазы, Улуг-Хемден мурнуку чүкче ужунга чедир, Песочная кудумчунуң ден дугаарлыг талазы мурнуу чүкче Ленин кудумчузунга чедир, Ленин кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы Октябрьская кудумчуга чедир, Октябрьская кудумчунуң ден дугаарлыг талазы Улуг-Хемге чедир.

МУРНУУ ТАЛАКЫ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — Кино-театр, Кочетов кудумчузунда № 60 бажын).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: Песочная кудумчунуң саарзык дугаарлыг талазы, Ленин кудумчузунуң мурнуку чүкче ужунга чедир, Октябрьская кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы, мурнуку чүкче Ленин кудумчузунга чедир, база Ленин кудумчузунуң саарзык дугаарлыг талазы, Октябрьская кудумчудан Песочная кудумчуга чедир.

ОКТЯБРЬСКАЯ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — Облпотребсоюзтуң клубу, Щетинкин кудумчузунда № 44 бажын).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: Октябрьская кудумчузунуң саарзык дугаарлыг талазы, Улуг-Хемден Ажылчын кудумчузунга чедир, Ажылчын кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы Октябрьская кудумчудан Интернациональная кудумчуга чедир, Интернациональная кудумчунуң ден дугаарлыг талазы, Ажылчын кудумчузундан Улуг-Хемге чедир.

ТИПОГРАФИЯ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — Типография клубу, Щетинкин кудумчузунда № 4 бажын).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: Интернациональная кудумчунуң саарзык дугаарлыг талазы Улуг-Хемден Ажылчын кудумчузунга чедир, Ажылчын кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы Интернациональная кудумчудан Каа-Хем кудумчузунга чедир, Каа-Хем кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы Ажылчын кудумчузундан Улуг-Хемниң адырынга чедир.

СОВХОЗТУҢ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — Совхозтар трестизинин конторазы).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: Октябрьская кудумчунуң саарзык дугаарлыг талазы, Ажылчын кудумчузундан мурнуку чүкче ужунга чедир, Ажылчын кудумчунуң саарзык дугаарлыг талазы, Октябрьская кудумчудан Каа-Хем кудумчузунга чедир, Каа-Хем кудумчузунуң ден дугаарлыг талазы Ажылчын кудумчузундан мурнуку чүкче ужунга чедир.

ЧӨӨН ТАЛАКЫ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — Автотранспорт конторазының клубу. Найырал кудумчузунда № 7 бажын).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр. Каа-Хем кудумчузунуң саарзык дугаарлыг талазы Улуг-Хемниң адаарлыг талазы Улуг-Хемниң адырындан Сельская кудумчуга чедир, Сельская кудумчунуң ден дугаарлыг талазы чөөн-чүкче ужунга чедир. Енисейская кудумчунуң сочгу ден дугаарлыг талазы хоорайжыгашты санаваска чөөн болгаш соңгу чүкче бүгү-ле кожа-келбээ турар кудумчуларның база доора кудумчуларның ужунга чедир.

ШКОЛАНЫҢ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

(Төвү — школа № 4, Ажылчын кудумчузунда 58 дугаар бажын).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр. Каа-Хем кудумчузунуң саарзык дугаарлыг талазы Сельская кудумчудан мурнуу чүкче ужунга чедир, Сельская кудумчунуң саарзык дугаарлыг талазы колхозчу каадырлар школазын, аэропортту болгаш пионер лагерин катай санавышаан чөөн болгаш соңгу чүкче бүгү-ле кожа-келбээ турар кудумчуларның доора кудумчуларының ужунга чедир.

ЗАОЗЕРНЫЙ СОҢГУЛДА ПУНКТУЗУ

Төвү — Главкинопрокаттың конторазы).

Пунктунуң девискээринге моон адаанда черлер хамааржыр: Заозерный кудумчу хөөрден чөөн чүкче болгаш аңаа хамааржып турар бүгү-ле кожа-келбээ кудумчулар болгаш доора кудумчулар кирер.

Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Совединиң күүскомунуң даргазы И. КУЗНЕЦОВ.

Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Совединиң күүскомунуң секретари А. ШЕРТОГАШЕВ.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Партия чырыдыышкынының четкизинге өөредилге чылы организастыг эгелээн

Быжыг тайбың, демократия болгаш социализм дээш америк-англи дайын кыпсыкчыларынга удур бүгү делегейниң мурнакчы кижилери шиитпирлиг демиселди чорудуп турарының үезинде, совет кижилериң маадырлыг күш-ажылы бистиң чуртка коммунизмни тургузары дээш калбарган турар үеде бистиң чурттуң бүгү ажылчы чонунуң социалистиг медерелин улам сайзырадып бедидери, буржуаз идеологияның артынчыларын шиитпирлиг үзүткаары дээш марксизм-ленинизмниң теориязын пропагандылаарын шиитпирлиг күштелдириниң сорулгазы бистиң областың партия организациязының мурнунда уламна калбаа-биле тургустунган.

Комунизмче бистин бурунгаар шимчээшкинивистиң темпилери болза, ленинчи-сталинчы теорияны пропагандалаарының калбарыышкынындан, улус массаларның ортузунга марксисчи-ленинчи өөредилгени нептередириндан улуг хамааржыр.

Марксисчи-ленинчи теорияның пропагандазы болза, бистин каадырларывысты, бүгү совет интеллигенцияны ниитилел хөгжүлдезиниң хоойлуларының билиглери-биле чепсеглээр, советтиң ниитилел болгаш күрүне тургузуунун капиталистиг тургузугдан артык күүлүүн, совет культураның буржуаз культурадан деңнеп болбас артык чоруун илередир, капиталистиг делегейниң кижилеринден совет кижилериң сагыш-бодал талазы-биле артык чоруун көргүзер болгаш бодунуң социалистиг совет төрээн чуртту дээш национал чоргаарланыр чоруктуң сагыш бодалынга совет кижилерни кижизидер сорулгалыг.

Эрткен 1950—51 өөредилге чылында партия чырыдыышкынының четкизи калбарган болгаш аңаа өөренип турган коммунистернин база партия кежигүнү эвес активтиң саны көвүдээн.

Партия чырыдыышкынының четкизиниң янзы-бүрү адырларынга өөренип турганнарның ниити саны эрткен чылдар-биле деннээрге 40 хуу өзүлделиг болган.

Марксисчи-ленинчи теорияны өөренип алырының херээн бедик деннелге тургускан чорук коммунистерниң политиктиг болгаш бүдүрүлге талазы-биле идепкейн көдүрген, бүдүрүлгеге оларның мурнакчы ролин болгаш ажылчы чоннарга оларның саңлдар-хамаарылгазын улам күштелдирген. Бо чылын область күрүненің мурнунга бодунуң хүлээлгелерин, оон иштинде ажыл-агыйның эң чугула көргүзүү болур тараа, дүк, эьт дужаарының планнарын хуусаа бетинде күүсеткен чорук партия организациялары партияның политиктиг ажылы-биле организакчы ажылын шын дүүштүрүп чорутканының түннели болур.

Бо 1951—52 өөредилге чылында партия чырыдыышкынының четкилерин: ВКП(б) хооркомунуң чанында марксизм-ленинизмниң кежээки университедин, райкомнарның кежээки партшколаларын, политшколаларын, «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» болгаш Ленин биле Сталинның биографиязын өөренириниң бөлгүмнерин дыңнакчылар-биле четчелээр, пропагандист каадырларны шилип алыр талазы-биле партия организациялары организастыг белеткел ажылдарын чоруткан.

Ам бо үеде области 2203 кижи дыңнакчыларлыг 1689 политшколаларны, 1300 кижи дыңнакчылыг «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренириниң 109 бөлгүмнерин, 355 дыңнакчыларлыг Ленин биле Сталинның биографиязын өөренириниң 29 бөлгүмнерин тургускан. Райкомнарның чанында 16 кежээки партия школаларын организастаан, ында 359 кижи өөренип турар. Оон аңгыда марксизм-ленинизмни бот-кичээл-биле 600 ажыг кижи өөренир. Бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту узуткаарының талазы-биле бөлгүмнерде 2214 кижи өөренип турар.

Ынчангаш партия чырыдыышкынының четкизинде ниитизи-биле бо 1951—52 өөредилге чылында шупту 9100 кижи хаара тутунган.

Партияның бо эң чугула ажылын ВКП(б) Кызыл хооркому, Бии-Хем, Каа-Хем, Бай-Тайга, Кызыл болгаш Эрзин райкомнары элээн чугулага көргеннер. Октябрьниң бирээден эгелээш, Кызыл хоорайда «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренирлериниң 66 бөлгүмнери 293 кижи дыңнакчыларлыг, марксизм-ленинизмниң кежээки университеди 142 дыңнакчыларлыг, хоорайда 14 политшколалар болгаш Ленин биле Сталинның биографиязын өөренириниң 14 бөлгүмнери өөредилгезин эгелээн. ВКП(б) Кызыл хооркому бо чылын партия чырыдыышкынының четкизинде ниитизи-биле 2443 кижини хаара туткан. ВКП(б) хооркому пропагандистерниң үш ай хуусаалыг школазын ажыткан, ам ында 39 пропагандистер өөренип турар.

ВКП(б) Бии-Хем, Каа-Хем, Бай-Тайга, Эрзин райкомнары политшколаларның болгаш бөлгүмнерниң дыңнакчыларын четчелээрде оларның эртем билиглиг деннелин барымдаалап чоруткан. ВКП(б) Бии-Хем райкомунуң бюро кежигүннери болгаш харыысалгалыг ажылдакчылары боттары чер-черде партия организацияларынга баргаш, шуут дузалажып, тус-тус коммунистер-биле беседалар чоруткаш, оларның иштинден кым кяяа өөренирин тодарадып бергеннер. Пропагандистерни бодамчылыг шилип алган болгаш райкомнуң бюрозунга бадылап алган. Партияның Бии-Хем райкомунуң бюро кежигүннери, секретарьлери болгаш килдистер эргелекчилери шупту пропагандистер болуп ажылдап турарлар. Октябрьниң 9—10 хүннеринде райком пропагандистерниң семинарын эртирген болгаш 11-ден 13-ке чедир партия эге организацияларының хуралдарын чоруткаш, аңаа партия өөредилгезин организастыг чорудар дугайында айтырыгны чугаалашкан.

Партияның Бай-Тайга, Кызыл, Каа-Хем, Эрзин, Улуг-Хем райкомнары партия чырыдыышкынының четчелээшкинин октябрь бирээге чедир дооскаш, пропагандистерни бюрога бадылаан болгаш өөредилге чылы эгелээр мурнунда пропагандистерниң ийи хонук семинарларын эртирген.

Оон түннелинде ол районнарда партия чырыдыышкыны эрткен чылдардан ыракта организастыг эгелээн. Өөредилгениң баштайгы хүнеринде Бай-Тайга, Каа-Хем, Бии-Хем, Улуг-Хем районнарынга кичээлдер организастыг болгаш идей-теория талазы-биле бедик деннелге чорутунган. Бай-Тайга районнуң Хөлде Сталин аттыг колхозта политшкола (пропагандист эш Кула) 15 кижи дыңнакчыларлыг, ол баштайгы хүнден эгелээш-ле организастыг ажылдап эгелээн. Дыңнакчыларның иштинден кичээл үзүп турар кижилер чок. Пропагандист эш Кула кичээлдерге белеткелдиг келгеш, материалдарны системалыг, дыңнакчыларга билдингир кылдыр беседа чорудуп турар. Чижээлээрге, бир дугаар кичээлге, «Хаанныг Россияга ажылчыннар болгаш тараачыннар канчаар чуртап, боттарының хосталгазы дээш канчаар демисежип чораанныл» деп теманы эгелээш, пропагандист Кула баштай дыңнакчыларны кичээлдериниң сорулгазы-биле таныштыргаш, оон соонда теманың — «Хаанныг Россияга ажылчыннарның болгаш тараачыннарның байдалы» деп бирги бөлүүн эгелээш, дыңнакчыларга билдингир, четкил чижектер-биле тайылбырлаан. Сарыг-Сеп МТС-те «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренириниң бөлгүмү 14 кижи дыңнакчыларлыг (пропагандист эш Зайцев), бо чылын «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзунун» үш бөлүүн өөренип эгелээн. Эш Зайцев ам 4 чыл пропагандист болуп ажылдап турар, өөредилге чылын ол бөлгүм организастыг эгелээн. Ам 4 удаа кичээлдер эрткен. Оон-даа өске политшколаларда, бөлгүмнерде коммунистерниң марксисчи-ленинчи өөредилгезиниң организастыг, идей-теориятиктиг деннели бедик эртип турары болза, бистиң каадырларывыстың теориялыг билиглерин бедидериниң херээн экижидер ажылдарны чедиишкинниг чорударынга бүгү таарымчалыг байдалдар бар деп үвени көргүзүп турар.

Ынчалза-даа, партияның чамдык райкомнары (Барыын-Хемчик, Сүт-Хөл, Тожу болгаш өскелер-даа) партия чырыдыышкынының четкилерин четчелээрин эрелгей байдалбиле көргеннер. Барыын-Хемчик районда политшколаларны, «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзун» өөренириниң бөлгүмнерин четчелээрин дыка хожудап эгелээн. Сүт-Хөл райкому пропагандистерни шилип алырын кичээнгейлиг көрбейн, политшколаларга ажылдаар пропагандистер-биле беседа чорутпайн тургаш, олар чок турда райком бюрозунга бадылап туран. Оон түннелинде Тожу, Таңды, Сүт-Хөл, Барыын-Хемчик районнарынга партия чырыдыышкынының четкилеринге өөредилге чылының эгелээр хүнүнде элээн хөй политшколалар болгаш бөлгүмнер кичээлдерни шуут үскен. Ылангыя Таңды районга 5 политшколалар октябрь 15 хүнүнде кичээлин эгелевээн.

Бо чылын партия чырыдыышкынының, коммунистерниң марксисчи-ленинчи өөредилгезиниң идей-теориялыг деннелин бедик чорударының бүгү чугула үүлдери партия организацияларында бар.

ВКП(б) обкому бо чылын пропагандистерниң ай хуусаалыг семинарын Кызыл хоорайга болгаш чамдык районнарга чоруткулаан. Партия райкомнарының пропаганда болгаш агитация килдистериниң эргелекчилери, партия кабинеттериниң эргелекчилери-биле ийи удаа семинарларны чоруткулаан болгаш олар партия чырыдыышкынын удуртурунуң болгаш практиктиг айтырыгларының талазы-биле тодаргай сургалданы алганнар.

Ам сорулга болза, 1951—52 өөредилге чылында партия чырыдыышкынынга удуртулга талазы-биле партия организацияларының сорулгаларының дугайында ВКП(б) Тыва обкомунуң VII пленумунуң шиитпирлерин амыдырал кырынга боттандырар, эрткен өөредилге чылында партия чырыдыышкынының системазынга бар турган четпестерни бо өөредилге чылының эгезинден тура-ла чоокку үениң иштинде узуткаар. Коммунистерниң, интеллигенцияның болгаш бүгү ажылчы чоннуң идеология талазы-биле кижизидилгезин бедик деннелге тургузар.

Н. ТЕМБРЕК,
ВКП(б) обкомунуң лектору.

Кызылдың көдээ ажыл-агый техникумунуң ветеринар салбырының 4-кү курзунуң өөренікчилериниң практиктиг кичээл чорудуп турары.
Чуруу: С. Малобицкийнии.
СЭТА-ның пресслишези.

Фельдшер эмчи С. В. Булатова

Комсомолчу эш С. В. Булатова, 1949 чылда областың фельдшер-акушер школазын дооскаш, бистин областың бир ыраккы районнуң бирээзи—Тере-Хөл районнуң Шынаа сумузунда чаа ажытынган медпунктунуң эргелекчизинге ажылдап эгелээн.

Эш Булатова бодунуң ак-сеткилдиг, кызымак ажылы-биле, ажылчы чонга ээлдек аажы-чаңы-биле болгаш чоннуң негелдезин өй-шаанда күүседип, аарыг кижилерге медицинаның бедик мергежилдиг дузаламчызын чедирип турары-биле чоннуң бүзүрелин, хүндүлелин болгаш макталгазын чаалап ап шыдаан.

Кажан, кяяа-ла эмчи дузаламчызы херек дээрзин дыңнаткан болдур, ол черниң ыраанга-даа, үениң байдалынга-даа торулбас, аңаа өй-шаанда чеьдип, эмчиниң чогуур дузаламчызын чедирип турар. Тыва чон ортузунга ажылдаарынга эптиин барымдаалааш эш Булатова тыва дылды өөренип алган.

Чоннуң бүрүн кадыкшыдылгазын чеьдип алырда, аарыгны эмнээри-биле чергелештир, аарыгны болдурбазының баш удур хемчеглерин чорударын эш Булатова эки билир. Ол янзы-бүрү халдавырлыг аарыгларга удур камгаланыр, тарылгаларны өй-шаанда кылып, чон отрузунга медицина-санитарлыг ажылдар дугайында тайылбыр ажылын үзүктел чокка чорудуп турар. Чоокку үш айларның иштинде ол, 8 лекцияларны номчаан.

Эш Булатова чугле бодунуң эмчи хүлээлгезин эки күүседип турар эвес, харын ол идепкейлиг хөй-ниитичи болуп, сумунуң ажыл-амыдыралынга, чоннуң негелде-дилээн шиитпирлежиринге идепкейлиг киржип, суму Совединиң депутады хүлээлгезин алдарлыы-биле күүседип турар.

Х. БЕГЗИ.

Колхозчу чылгычылар

Улуг-Хем районнуң Жданов аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң чылгычылары Сенгин-оол, Нас-Сүрүн олар колхозтуң 170 ажыг чылгызын ажаап, кадарып турар.

Бо чылын төрээн 40 баш белерниң 40 баш кулуннарын чылгычылар менди камгалап алгаш, доруктуруп өстүрүп турар. Олар чайгы үеде чылгы малды ортумактан өрү күшденгилделиг кылдыр семирткен, ам күзүн эки оттуг черлерде одарладып турар. Колхозчу малчылар болза, чылгыны бир одарга үр тургуспайн турар, үргүлчү одар солуп, эки оттуг черлерни курлавырлап келген. Чылгычылар боттарынга алган социалистиг хүлээлгелерин чедиишкинниг күүседир дээш кичээнгейин салган.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Эки ажылдыг кино механиги

Эрзин районда көжер кинонуң механиги эш Ондар эки түннелдиг ажылдааш, чонга хүндүлелдиг болуп турар. Эш Ондар кинону районнуң бүгү сумуларынга план ёзугаар көргүзүп турар. Районнуң эң ырак сумузу, район төвүнден 150 ажыг километр черде Качык сумузунга безин кинону 3 катап чедирген.

Эш Ондар чонга ээлдек, бодунуң ажылынга ынакшылдыг. Оон аппарады кандыг-даа черге кино үндүрүп турда үрелип, саадавас. Аппарадынга ол ынакшылдыг.

Эш Ондар кинону чүгле көргүзери-биле кызыгаарлатынмайн, харын үнер кинонуң утказын чыылган чонга тайылбырлап берип турар болгаш барган черинге орус дыл билир эштерни эвилелдеп алгаш кинонуң очулдурулгазын чорудуп турар.

Эрзин районнуң сумуларында чон: колхозчулар, школачылар, көдээ интеллигенция кино механиги эш Ондарнын келирин күзелдиг манап турарлар.

К. НЮРЗАТ.

РайОНО-лар болгаш хоорОНО чанында чөвүлелдер

Улус өөредилге килдистериниң удуртукчуларының масса-биле харылзаазының бир хевири болза, улус өөредилгезиниң чөвүлелдери болур. Ол органнар болза, улус өөредилгезиниң область, район болгаш хоорай килдистериниң чанынга тургустунар. Улус өөредилге органнарының ажылчорудулгазын экижидер талазы-биле улам шыңгыы хемчеглерни ап чорудары, өөредилге-кижизидилге, материал, ажыл-агый болгаш өске-даа айтырыгларны дүргени-биле шиитпирлээрин амыдырал негеп турар апарганындан ол чөвүлелдерни организастаары чугула болган.

Школаларны, уруглар садтарын, уруглар бажыңнарын болгаш өскедаа школадан дашкаар албан черлерин шуут удуртуп башкарар болгаш оларның ажылдарын хынап көөр ужурлуг улус өөредилгезиниң килдистеринче—райОНО болгаш хоорОНО-же ажылчы чон боттарының негелде хомудалдарын үзүк чок киирип турар апарган деп чүвени амыдыралдың болгаш ажылдың дуржулгазы бадыткап турар.

РайОНО болгаш хоорОНО-нуң удуртукчу ролюн быжыдарын практика үргүлчү негеп турар. Бо чорукту Кызыл хоорОНО-нуң эргелекчизи эш Ю. П. Губанова, Улуг-Хем райОНО эргелекчизи эш Клюшин болгаш Чөөн-Хемчик райОНО эргелекчизи эш И. Н. Шоев олар экизи-биле билип, боттарының практиктиг ажылының үезинде райОНО-нуң, хоорОНО-нуң чөвүлелинче чугула кичээнгей салып, ону план ёзугаар чорудуп турарлар. Хүн айтырыыга тодаргай айтырыгларны киирип, ону шиитпирлээри-биле партия болгаш совет активтерни чалап турар. Улус өөредилгезиниң талазы-биле чөвүлелдериниң ажыл-чорудулгазының үлегери, улус өөредилгезиниң талазы-биле директивтиг айтыышкынларны боттандырар чорукка оларның идепкейлиг дузазы болза, оларның амыдыралга эргежок чугулазын тодаргай көргүзүп турар.

Ынчалза-даа, чамдык чөвүлелдер бодунуң ролюн болгаш сорулгаларын ам-даа тодаргай билбейн турар болгаш райОНО-лар эргелекчилериниң талазындан оларның ролюн чедир үнелевейн турар деп чүвени демдеглээр ужурлуг.

Ындыг эргелекчилерге дараазында эштер хамааржыр: Мөңгүн Тайга райОНО эргелекчизи эш Чүдүк, Эрзиниң—эш Чараш-оол, Барыын-Хемчиктиң — эш Лопсан-Ёндан олар болуп турар. РайОНО чөвүлелдериниң ролин чедир үнелевейн турган, үстүнде эштер улус өөредилгезиниң сорулгаларын ёзулуг, оперативтии-биле шиитпирлеп шыдаваннар.

Бо районнарда чаа өөредилге чылынга шуут белен чаңгыс-даа школа чок болганын чүгле моон-биле тайылбырлап болур.

Чамдык райОНО эргелекчилери, чөвүлелдериниң ажылын чугулага көрүп турарлар. Эрткен чылын Кызылдың хоорОНО чанында чөвүлел эки ажылдаан. Ол чөвүлел болза, бодунуң кичээнгейин чүгле материал, ажыл-агый корум-чурумунуң айтырыгларынче эвес, харын хоорайның школаларының эң эки башкыларының ажылының дуржулгазын нептередип тарадырынче салган. Хоорай организацияларының болгаш тус-тус тускай эртемниглериниң дузаламчызын чөвүлел ажыглап турган. ВКП(б) хооркомунуң инструктору эш Г. С. Слободчукова болгаш хоорай Совединиң күүскомунуң чамдык кежигүннери чөвүлелдиң ажылынга идепкейлиг киришкеннер.

1951 чылдың дургузунда чөвүлел 7 катап чыылган, орта 15 айтырыгларны чугаалажып көрген. ХоорОНО эргелекчизи эш Губанова болза, чөвүлелдиң ажылын үргүлчү удуртуп, оон кежигүннериниң саналдарын үргүлчү дыңнап, оларның-биле ажылишчи сүмележип, ывчангаш чөвүлелдиң ажылының экижилгезин чеьдип ап шыдаан. ХоорОНО чанында чөвүлелдиң ажыл-чорудулгазы дыка хөй талалыг болгаш амыдыралдың хөй-хөй айтырыгларын шиитпирлеп турар. Кызыл хоорОНО-зунуң чанында чөвүлелдиң таныжып көрүп турар айтырыгларының тематикалары болза, килдистиң удуртукчулары болгаш чөвүлел боттарының мурнунга улуг сорулгаларны салып, ол сорулгаларны херек кырында боттандырар аргаларының дугайында практиктиг хемчеглерни сүмележип турганын көргүзүп турарлар.

ХоорОНО чанында чөвүлелдиң таныжып турган чамдык айтырыгларын көргүзерге мындыг:

1. Бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту узуткаар дугайы.
2. Школаларны чаа өөредилге чылынга белеткээриниң дугайы.
3. Экзаменнерге белеткел дугайы.
4. Чайгы кадыкшылга кампаниязын чорудар дугайы.
5. Өөредилге чылының түннелдериниң дугайында ажылчын аныяктар школаларының директорларының отчёду.
6. Хоорайның метод катыжышкыннарының отчёттарын дыңнаан.
7. Школаларның өөредилге кижизидилге ажылдарының түннелдери болгаш оон-даа өске.

Уругларның төреллери-биле болгаш черле чурттакчы чон-биле тудуш харылзааны тудул тургаш, райОНО болгаш хоорОНО болза, өг-бүлеге уругларның чогуур кижизидилгези дээш, аныяктарның коммунистиг кижизидилгезиниң херээнче совет өгбүлени хаара тудар дээш демиселди баштаар ужурлуглар.

Ынчалза-даа чамдык чөвүлелдериниң ажылы ам-даа кызыы болуп, ала-чаягаарлаар чоруктан уштунмайн турар. Олар чүгле ат кырында туруп турар болгаш шынында улус өөредилгезиниң килдистеринге кандыг-даа дузаламчы көргүспээн. Ындыг чөвүлелдерге Тожунуң, Бии-Хемниң, Кызыл көдээ районнуң улус өөредилге килдистериниң чөвүлелдери хамааржыр.

Чөвүлелдер бүрүзүнүң ажылынга чогаадыкчы характерни бээри, оларны большевикчи шүгүмчүлелдиң болгаш бот-шүгүмчүлелдиң индири болдурары, оларны педагогиктиг дуржулганы нептередириниң аргазы болдурары, база оларны улус өөредилге килдистериниң, совет башкылар-биле харылзаазының бир быжыг хевири болдурары чөвүлелдерниң амгы чугула сорулгазы болур. Бо чорук болза, райОНО болгаш хоорОНО-нуң ажылын быжыдып, школаларның болгаш области улус өөредилгезиниң өске-даа албан черлериниң ажылын экижидип болур.

П. КУРЧЕНКО,
облОНО-нуң каадырлар секторунуң эргелекчизи.

Кызыл районнуң партия активиниң хуралы

1951 чылдың октябрь 3-те Кызыл районнуң партия активиниң хуралы болуп эрткен. ВКП(б) Тыва обкомунуң VII пленумунуң доктаалын район иштинде боттандырар хемчеглер дугайында партия райкомунуң секретари эш О. Ензак илеткел кылган.

— Кызыл районнуң ажылчы чоннары улуг башкы И. В. Сталинга чоруткан чагаазында алган хүлээлгелерин патриотчу күүседип турарлар. Элегестиң хөмүр дашчылары 1951 чылда бүдүрүлге планын 1951 чылдың декабрь 5-те күүседир деп хүлээлге алгаш, октябрь 30-де чыл планын ажыр күүсеткеш, ам бо хүннерде 1952 чылдың санынга ажылдап турарлар-деп, илеткелчи чугаалаан.

Районнуң колхозчу малчыннары 1951 чылда мал өстүрериниң күрүне планын эрткен 9 айларның дургузунда ажыр күүсеткен. Район чылгы мал өстүрериниң чыл планын 110 хуу, мыйыстыг улуг малды 101 хуу, хой, өшкүнү 105,8 хуу, хаванны 150 хуу кушту 105 хуу күүсеткен.

Районнуң ажылчы чоннары күрүне мурнунга хүлээлгелерин хуусаа бетинде күүседир деп улуг башкы Сталинга чоруткан чагаага холбаштыр алган хүлээлгелерин алдарлыыбиле күүсеткеннер деп эш Ензак чугаалаан. Күрүнеге тараа дужаар планын сентябрь 15-те 111 хуу күүсеткен, дүк дужаар планын сентябрь 1-де 332 хуу, эьт дужаар планын 101 хуу күүсеткен.

Бо чылын район иштинде 7 школалар ажылдап турар болгаш бүгү школа назылыг уруглар ол школларда өөренип турарлар. Ам районнуң бүгү ажылчы чоннары, бүгү эр, херээжен колхозчулар база 1951—52 чылдарның мал кыштаглаашкынын чорудуп турарлар.

Ындыг болза-даа, бистин ажылывыста ам-даа четпестер хөй—деп эш Ензак демдеглээн. Колхозчуларның чурталга бажыңнарының болгаш мал кажааларының тудуу ам-даа дыка оожум чоруп турар. Бо чылын чурталганың 120 бажыннарын тудар турган болза, ам чүгле 29 бабыннарны, улуг биче малдарга шупту 25 кажаалар тудар тургаш 13 кажааларны тудуп дооскан болуп турар.

Партия активиниң хуралынга райком секретари эш Ензактың илеткелиниң талазы-биле Чедерде «Победа» колхозтуң даргазы эш Базыр-оол, «Бай-булун» колхозта партия организациязының секретари Сынгылда, «ТАРН XII улуг хуралы» колхозта партия эге организациязының секретари Топчут олар болгаш өске-даа шупту 16 кижи сапал берип чүве чугаалааннар.

Чугаалашкан айтырыгларның талазы-биле районнуң партия активиниң хуралы тодаргай доктаалды үндүрген.

Н. МААДЫ.

Культармейжиниң ажылының түннели

Шагаан-Арыг тыва ортумак школазының амгы сес дугаар клазының өөреникчизи А. Отук-оол эрткен чайгы дыштанылгазының үезинде улуг назылыг колхозчуларның ортузунга бижик билбес, биче бижиктиг чорукту узуткаарының херээнге кызымак демиселчи болуп, колхозчу тараачыннарның культурлуг депшилгезинге чаагай херекти бүдүрген.

Кажан өөредилге чылы доозулган, чайгы дыштанылга эгелеп турар үеде, районнуң улус өөредилге килдизи Отук-оолга Эьжимниң Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артелинде 29 кижини бижикке өөредир дугайында дзалга берген турган. Отук-оол төрээн колхозунга чеьдип келген дорaан-на ийи бижик бөлгүмүн организастааш, оларга кижилерниң бижик билбес болгаш бижикти биче билир шаан барымдаалап ийи үскеш өөредип эгелээн.

Школачы культармейжиниң бижик өөредилгезин чай дургузунда үзүктел чокка чорудуп, башкылаашкынның деннелин бедидип, чүткүлдүг ажылдаанының түннелинде, оон бүгү өөреникчилери программаны долузу-биле шиңгээдип ап, бижикти шуут билбес турганнары элээн номчуп, бижиптер, биче билир турганнары мырынай саат чок бижиир-даа, номчуур-даа апарганнар.

Эш Отук-оол өөреткен кижилерин тускай комиссияга ол дораан дужаагаш, алза чогуур ажыл төлевирин чогуур өйүнде алган.

Культармейжи Отук-оол чүгле бижик өөредилгезин башкылаары-биле кызыгаарлатынмайн, артельдиң тустус бригадаларынга база үргүлчү барып, колхозчуларның ортузунга тайылбыр массалыг ажылдарны, ылангыя солун номчулгаларын, иштики, даштыкы байдалдар дугайында допчу беседаларны хөйү-биле кылып чайлаан.

Колхозчулар Отук-оолдуң кылган чаагай херээн улуу-биле үнелеп көрген. Ол дугайында, мурнунда «А» деп үжүк безин билбес чораан, оон эң улуг назылыг өөреникчизи Дадар-оол ирей, Отук-оолду күзүп школаже үдеп тургаш: «Караамны чырыткан оглумга улуу-биле өөрүп четирдим!» деп чүрээниң ёзулуг ханызындан илередип чугаалаанын чижек кылдыр алырга-ла четчир.

Б. БАГЫТ-ООЛ.

ПОЛИТШКОЛАЛАРНЫҢ ПРОПАГАНДИСТЕРИНГЕ ДУЗАЛАМЧЫ

Бүгү-эвилелдиң Коммунистиг (большевиктер) партиязы канчаар тургустунганыл

Кичээлдериниң сорулгазы. «Бүгү-эвилелдиң Коммунистиг (большевиктер) партиязы канчаар тургустунганыл» деп теманы өөренири — коммунизм тиилелгези дээш демиселге дайынчы партия организациязының ужур-дузазын, партияның Уставының ролин дыңнакчыларга тайылбырлаар, Ленин — Сталинның партиязының кежигүнү болурунуң бедик алдарлыын, ВКП(б)-ниң кежигүнүнге дагзып турар хүлээлгениң кайы хире улуг харыысалгалыын болгаш шынгыызын, ооң кандыг-кандыг эргелерлиин көргүзер сорулгалыг. Бо теманың талазы-биле кичээлдер—бүгү коммунистерниң бүгү партия организацияларының бүгү практиктиг ажылын дендиш дивес ленинчи-сталинчы организастыг принциптер тодарадып турарын көргүзер. Организастыг болур чоруктун, күзел-соруктуң чаңгыс-аай болурунуң, партияның чорудулгазының чаңгыс-аай болурунуң канчаар-даа аажок улуг ужур-дузалыын, партияның сагылга-чурумун үрээри, партияның программазын болгаш Уставын хажыдары партия кежигүнүнүң адынга мырыңай дүүшпес деп чүвени дыңнакчылар билир ужурлуг.

Өөредилге шагын хуваары. «Бүгү-эвилелдиң Коммунистиг (большевиктер) партиязы канчаар тургустунганыл» деп теманы өөренирингe 6 шак берип турар. Ол шакты мынчаар хуваарын сүмелээр:

1. Большевиктер партиязы—ажылчын ангының чаңгыс-аай дайынчы организациязы 2 шак.

2. Партия кежигүннери, оларның күлээлгелери болгаш эргелери 2 шак.

3. Партияның тургузуу 2 шак.

Пропагандистиң чугаазы. «Большевиктер партиязы — ажылчын ангының чаңгыс-аай дайынчы организациязы» деп бөлүктүң талазы-биле чугааны мындыг чижектиг план-биле чорудуп болур:

1. Дайынчы партия организациязының ужур-дузазы.

2. Партияның Уставы — партийжи амыдыралдың үрел болбас хоойлузу.

3. Партияның тургузуунуң болгаш ажылының хевирлериниң, ооң хөгжүлдезиниң янзы-бүрү үе-чадаларында өскерлириниң эргежок чугулазы.

Бо теманың талазы-биле кичээлдерге белеткенирде, «ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзунуң» 45—50 арыннарын, «Пролетарийлерниң ангызы болгаш пролетарийлерниң партиязы» деп эш Сталинның ажылын, ВКП(б) Уставын болгаш ВКП(б) Уставынга өскерилгелер дугайында ВКП(б)-ниң XVIII съездизиниң резолюциязын пропагандист өөренип алыр херек.

Пропагандист чугаазынга бистиң партиявыс чүгле тодаргай сорулгалыг болгаш шын политиканы чорудуп турары-биле эвес, харын ол бодунуң хүрээлеңин шын тургузуп, бодунуң иштики ажыл-амыдыралын шын организастап турары-биле, бодунуң сорулгаларын чедиишкиниг күүседип турар дээрзин дыңнакчыларга тайылбырлаар.

Партия болза, ажылчын ангының мурнакчы, медерелдиг, марксисчи, организастыг отряды, пролетариаттың ангы организациязының дээди хевири, чаңгыс эптиг, сырый катышкан, сагылга-чурумнуг, калбак массалар-биле тудуш харылзаалыг, чаңгыс-аай план-биле болгаш чаңгыс-аай удуртулга-биле хөделип ажылдаар организация болур деп партияның организастыг тургузуунуң дугайында Ленин — Сталинның өөрединиң кол-кол үүлдерин дыңнакчыларга сагындырар.

Партияның Уставы — партийжи амыдыралдың үрел болбас хоойлузу. Бир эвес партияның программазы партияның эчис сорулга, бодалгаларын идип үндүрүп, эртем ёзузу-биле үндезилеп турар болгаш оларны чеьдип алырының оруктарын айтып турар болза, партияның Уставы партияның практиктиг ажыл-чорудулгазының аргаларын, ооң тургузуунуң организастыг хевирлерин, ооң иштики амыдыралының кол удуртукчу дүрүмнерин тодаргайлап турар.

ВКП(б)-ниң Уставы партияның тургузуунуң ленинчи-сталинчы принциптеринден тургустунуп турар. Партияның тургузуунуң ол кол-кол организастыг принциптери болза: партия организацияларының ажылчорудулгазында шыңгыы централизм, иштики медерелдиг сагылга-чурум, күзел-соруктуң чаңгыс аайы болгаш хөделиишкиннің чаңгыс аайы, фракцияларны болгаш бөлүглээшкиннерни болдурбазы, партияга кирерлерни шыңгыы шилип алыры, партияны биче буржуазчы оппортунистиг идегеттерден камгалаары, партия кежигүннериниң идепкейин көдүрериниң болгаш партияның иштики демократиязын хөгжүдериниң дугайында үргүлчү сагыш салыры болур. Ол принциптер Уставта илеретинген, партия организацияларының ажыл-чорудулгалары аңаа үндезилетинип чоруп турар деп чүвени пропагандист көргүзер. Партияның төөгүзүнден-даа, чер-черниң партия организацияларының практиказындан-даа чижектерни пропагандист маңаа көргүзүп болур. Чижээлээрге, партияның мурнунда турар сорулгаларны күүседиринге партийжи сагылга-чурумнуң ужур-дузазын тайылбырлааш, пропагандист болза, хамааты дайынның чылдарында партийжи мобилизацияларны чугаалап болур, ынчаарда партия ТК-ның шиитпирин ёзугаар армияның хүрээлеңинче он-он муң бердингеп коммунистер чыглып киргеш, кызыл шеригжилерниң кезектерин каңналдырып быжыглааннар, дайзынны ажып тиилээрин чеьдип алырынга командылал черинге дузалааннар. Кажан партия организацияларының сагылга-чурумнуг, бедик организастыг чоруу бүгү улус ажыл-агыйын дайын байдалынга дүрген эде тургузарынга эң чугула үүл болган Ада-чурттуң Улуг дайынының үезинде партия организацияларының ажылының дуржулгазын көргүзүп болур.

Ленин — Сталинның партиязы бодунуң мурнунда туруп турар политиктиг чаа сорулгалардан хамаарыштыр бодунуң хүрээлеңин болгаш организастыг ажылының методун эде тургузуп билири-биле болгаш онза эптиг ээлдээ-биле кезээде шылгарап турган. Чаа сорулгалар-биле дүүштүр Уставка өскерилгелерни киирбишаан, партияның тургузуунуң большевикчи дендиш дивес принциптерин партия боттандырып турар.

Большевик партия, ажылчы чоннуң улуг баштыңчылары Ленин биле Сталин Уставты тода күүседир дээш, большевизмниң организастыг үндезиннерин сагыыры дээш кезээде демисежип чораннар. Ленинизмниң дайзыннары — троцкистер, бухаринчылар болгаш өске-даа сатыныкчылар — партияның хүрээлеңинге арга-меге-биле кирип алгаш, партияга удур кадыг-дошкун атаканы чорудуп турганнар. Олар бистиң партияның сырый катыжыышкынын бузарын, ооң сагылга-чурумун божаңнадырын, ооң демир дег чаңгыс эвин үрээрин, совет эрге-чагырганы баксырадырын күзеп турганнар. Партия троцкисчи-бухаринчы ийи арынныгларны чылча-шапкан, бодунуң хүрээлеңинден ол бужар-бак чүвелерни үндүр ширбээш, бодунуң чаңгыс эвин улам күштүг быжыглаан.

Ам үеде күштүг болуп турар ВКП(б)-ниң Уставы 1939 чылда партияның XVIII съездизинге хүлээп алдынган. ВКП(б)-ниң XVIII съездизинге чедир күштүг турган Устав партияга кежигүн хүлээп алырда (ажылчыннарны, тараачыннарны, албан хаакчыттарны) янзы-бүрү категорияларны доктаадып турган, категория бүрүзүнге онзагай кандидат стажты доктаадып турган. Совет ниитилелдиң аңгылыг структуразын өскерткен бистиң чуртка социализмниң тиилелгези категорияларга хуваалданы херек чок болдурган. ВКП(б)-ниң чаа Уставы ооң-биле холбаштыр партияга хүлээп алыышкынның чаңгыс-аай негелделерин болгаш партияга кирип турарларга оларның социал байдалындан хамаарылга чокка кандидат стажты доктааткан.

Партияның он сес дугаар съездизи партия кежигүннериниң идепкейиниң өзүлдези-биле болгаш партияның иштики демократиязын улам калбартырының эргежок чугулазы-биле болдунган өске-даа элээн хөй өскерилгелерни Уставка киирген.

Бот-кичээл ажылынга онаалга. Өөредилге номунда өөредилге ному, (II үндүргени, арын 74—78). «Большевиктер партиязы —ажылчын ангының чаңгыс-аай дайынчы организациязы»—деп бөлүүн кичээнгейлиг өөренирин дыңнакчыларга сүмелээр херек.

Беседага айтырыглар. «Большевиктер партиязы—ажылчын ангының чаңгыс-аай дайынчы организациязы» деп бөлүктүң талазы-биле беседага дыңнакчыларның чугаалажыышкынынга мындыг чижектиг айтырыгларны салыр:

1. Дайынчы партия организациязының ужур-дузазы үүдел?

2. Большевик партияның тургузуунуң организастыг принциптери кандыгыл?

3. Партияның Уставы чүге партияның иштики амыдыралының үрел болбас хоойлузу болурул?

Коммунизмниң байырланчыг тиилелгези дээш демиселге дайынчы партия организациязының канчаардаа аажок улуг ужур-дузазын чырыдарда дыңнакчылар беседазынга партияның төөгүзүнден болгаш амгы үениң амыдыралындан тодаргай чижектерни көргүзер.

Большевик партияның тургузуунуң организастыг принциптериниң дугайында айтырыгны чугаалажып турда, дыңнакчылар ол принциптерниң дендиш дивес чоруун партияның практиктиг ажыл-чорудулгазынга оларның улуг ужур-дузазын көргүзерлер. Дыңнакчылар боттарының чугааларын чер-черниң партия организацияларының амыдыралының болгаш ажыл-чорудулгазының фактылары-биле болгаш чижектери-биле бадыткап быжыглаарлар.

Партияның Уставының дугайында айтырыгны чугаалажып турда, политиктиг чаа сорулгалар-биле болгаш чаа байдал-биле холбаштыр партия бодунуң ажылының организастыг формаларын чүге солуп турганыл деп чүвени дыңнакчылар көргүзерлер.

Пропагандистиң чугаазы. «Партия кежигүннери, оларның хүлээлгелери болгаш эргелери» деп бөлүктүң талазы-биле чугааны мындыг чижектиг план-биле чорудуп болур.

1. Партия хүрээлеңиниң дайынчы шыдамык болурунга партия составының ужур-дузазы.

2. Кым партия кежигүнү болуп болурул?

3. Партияга хүлээп алыышкынның корум-чуруму кандыгыл?

4. Коммунистиң хүлээлгелери кандыг болурул?

5. Партия кежигүннериниң эргелери кандыгыл?

ВКП(б) Уставының үүлдерин, өөредилге номунуң материалдарын ажыглавышаан, пропагандист болза, партияның дайынчы аргалыы ооң составы-биле, коммунистерниң идепкейлиг ажыл-чорудулгазы-биле тодаргайлатынып турар, партияга кежигүн болурунуң ролиниң болгаш ужур-дузазының дугайында, партияга хүлээп алыышкынның корум-чурумунуң дугайында айтырыглар партия тургузуунга кезээде чугула черни ээлеп турган деп тайылбырлаар.

Партия бодунуң хүрээлеңинге күзээн-не бүгү кижилерни хүлээп ап шыдавас. Ажылчын ангының, ажылчы чоннуң чүгле мурнакчы медерелдиг төлээлерингe, коммунизм дээш идепкейлиг демисежип турар кижилерге, Ленин—Сталинның партиязының кежигүнүнүң бедик адын төлептиг эдилеп шыдаар совет улустуң эң эки оолдарынга болгаш кыстарынга партия бодунуң эжиин ажыдып берип турар.

Пропагандист болза В. И. Ленинниң мөчээнин таварыштыр Советтерниң II Бүгү-эвилел съездизинге чугаалаан эш Сталинның сөстерин көргүзер. Эш Сталинның чугаалааны болза:

«Бистер, коммунистер — онза бүдүштүң кижилери бис. Бистер, онза материалдардан быштынган бис. Бистер—улуг пролетаржы стратегтиң армиязы, эш Ленинниң армиязы болуп турар кижилер бис. Ол армияга турар алдар дег бедик чүве чок. Үндезилекчизи болгаш баштыңчызы эш Ленин болур партияның кежигүнүнүң ады дег бедик чүве чок» (И. Сталин. Чогаалдар, том 6, арын 46).

ВКП(б) Уставының бирги параграфын тайылбырлаарынга онза кичээнгейни салыр херек. Ол параграфты баштай дыңналдыр номчааш, а ооң соонда ооң ханы утказын дыңнакчыларга тодаргай билдингирибиле тайылбырлап бээр. Партияга кым кежигүн болуп болурунуң дугайында Уставтың чугула үүлүн бадылап турда Ленин биле Сталин меньшевиктерге удур кызымак демиселди чорутканнар дээр дугайын дыңнакчыларга пропагандист сагындырар.

ВКП(б)-ниң хүрээлеңинге хүлээп алыышкынның корум-чурумунуң дугайында айтырыгны пропагандист оон ыңай чугаалаар. Партияга хүлээп алыышкынны чүгле чаңгыстап чорудар чурум-биле болдурар, коммунизмниң херээнге бердинген, медерелдиг, идепкейлиг ажылчыннарны, тараачыннарны болгаш интеллигентилерни партияга хүлээп алыр.

ВКП(б)-ниң хүрээлеңинге кирерлерни баштай кандидаттар кылдыр, ооң соонда кандидат стажы эртерге партияның кежигүннери кылдыр хүлээп алыр. Партияга кирип турарларның бот-шынарын бүгү тала-биле хынап көөр, ону Устав-биле болгаш программа-биле таныштырар дээш чыл хуусаалыг кандидат стажын доктаадып турар.

Кирип турар кижи бүрүзү партияның үш кежигүннериниң рекомендациязын (хүлээлгезин) киирер. Рекомендация — шыңгыы болгаш харыысалгалыг херек болур. Партияга кирерлерге рекомендация берип турар коммунистер бедик харыысалганы ап турарлар. Партияга хүлээп алыышкын дугайында билдириишкиннерни партия хуралдарынга кичээнгейлиг болгаш быжырымчалыг көөрүн партия негеп турар.

Пропагандист чугаазынга коммунистиң хүлээлгезин тодаргайлаарынче онза сагыш салза чогуур.

Марксисчи-ленинчи теорияны өөренири коммунист бүрүзүнүң чугула болгаш доктаамал хүлээлгези болур. Партияның XVIII съездизинге эш Сталинның кылган илеткелинден бо сөстерин пропагандист дыңнакчыларга сагындырар:

«Күрүне болгаш партия ажылының кандыг-даа адырларының ажылдакчыларының политиктиг деңнели болгаш марксисчи-ленинчи медерели бедик болган тудум-нз, ажыл боду улам-на бедик болгаш үре-түңнелдиг, ажылдың түңнелдери эффектилиг болур, база ынчаарга — ажылдакчыларның политиктиг деңнели болгаш марксисчи-ленинчи медерелдии куду болган тудум-на ажылга буступ дүжүүшкүннер болгаш үстүүшкүннер улам чугаа чок болур, ажылдакчылар боттары аарсаар үүлдерге үүрмектелири, үвүрсавыр будулчак бак кижилер болу бээри улам чугаа чок апаар, оларның дедир төрүтүне бээри улам чугаа чок апаар дээрзин кандыг-даа маргылдаа чокка барымдаа кылдыр билзе чогуур». (И. Сталин. «Ленинизмниң айтырыглары». Тыва дылда үнгени, арын 670).

Партияның болгаш чурттуң политиктиг амыдыралынга идепкейлиг киржирин, коммунизмниң мурнакчы болгаш идепкейлиг тургузукчузу болурун ВКП(б) Уставы коммунист бүрүзүнге хүлээдип турар. Коммунистер партияның сагылга-чурумун шыңгыы сагыыр. Партияның мурнунда турар сорулгаларны чедиишкиниг күүседири партия кежигүнү бүрүзүнүң сагылга-чурумнуг болурундан хамааржыр.

Күш-ажылдың болгаш күрүненің сагылга-чурумун сагыыры дээш идепкейлиг демисежирин, бодунуң ажыл-херээниң техниказынга мергежип алырын, бодунуң бүдүрүлгечи, ажыл-агыйжы мергежилин бедиерин, маадырлыг күш-ажылче партия кежигүнү эвестерни бодунуң үлегер чижээ-биле хандыдып киирерин ВКП(б) Уставы коммунистерге хүлээдип турар.

Бо орта ол черниң партия организациязының амыдыралындан чижекти киирип болурун, коммунистер ажыл-агыйның, политиктиң сорулгаларын күүседири дээш демиселге авангардчы рольду канчаар боттандырып турарын, бодунуң политиктиг билиглерин канчаар бедидип турарын, партияның сагылга-чурумун канчаар сагып, массалар-биле харылзааны канчаар бажыглап, марксизм-ленинизмниң идеяларының ёзузунга массаларны канчаар кижизидип, партияның политиказын болгаш шиитпирлерин канчаар тайылбырлап турарын көргүзери ажыктыг болур.

Оон ыңай, партия кежигүнүнүң эргелериниң дугайында чугааже киирер. ВКП(б)-ниң Уставын ёзугаар партия кежигүнү мындыг эргелиг: партияның политиказының бүгү айтырыгларын хостуг болгаш боттуг чугаалажырынга киржир; партияның кандыг-даа ажылдакчызын партия хуралынга шүгүмчүлээр; партия органнарынга соңгуур болгаш соңгудар; ооң бодунуң ажылчорудулгазының азы аажы-чаңының дугайында шиитпир үндүрүп туроан бүгү-ле таварылгаларга бодунуң киржирин негээр; кандыг-даа айтырыгны болгаш билдириишкинни партияның кайы-даа инстанциязынга, харын ВКП(б) ТК-га чедир-даа киирер. Партия амыдыралынга идепкейлиг киржириниң аргазын партия кежигүннерингe Устав канчаар берип турарын чугаага көргүзер херек.

Чугааның шуптузунга коммунистиң улуг адының дугайында, Ленин — Сталинның партиязының хүрээлеңинге турар улуг алдарның дугайында идея-биле сиңниккен турар ужурлуг. Ленин—Сталинның шылгарангай өөренчикчилериниң болгаш соратниктериниң ленинчи-сталинчы хевириниң ажылдакчыларының политиктиг ажыл-чорудулгазындан төөгүлүг чижектери пропагандист көргүзүп болур.

Партияга, ажылчын ангыга, ажылчы бүгү улуска кызыгаар чок бараан болурунуң канчаар-даа аажок улуг чижээ большевик партияның үндезилекчилери болгаш тургузукчулары—В. И. Ленин биле И. В. Сталинның чуртталгазы болгаш ажыл-чорудулгазы болур. Коммунист бүрүзүнүң албан дужаалы улуг-даа, биче-даа бол бодунуң улуг башкыларының үлегерин кезээде эдерер. Партия кежигүнүнүң, хүлээлгелериниң дугайында чугаалап тургаш пропагандист болза, А. Кулешовтуң «Чаа агым унну», Н. Грибачевтуң «Большевик», «Колхоз» деп шүлүглелдериниңден, Л. Межировтуң «Коммунистер бурунгаар» деп шүлүүнден чамдык черлерни ажыглап болур, коммунизм дээш демиселге коммунистерниң мурнакчы ролю ол чогаалдарда тодаргай көргүстүнген.

Бот-кичээл ажылынга онаалга. «Партия кежигүннери, оларның хүлээлгелери болгаш эргелери» деп бөлүктү (өөредилге номунуң 78—89 арыннарын) номчуурун дыңнакчыларга пропагандист сүмелээр.

Беседага айтырыглар. «Партия кежигүннери, оларның хүлээлгелери болгаш эргелери» деп бөлүктүң талазы-биле беседага дыңнакчылар чугаалажыр кылдыр мындыг чижектиг айтырыгларны пропагандист салыр:

1. Кым ВКП(б) кежигүнү болуп болурул?

2. Партияга хүлээп алыышкынның корум-чуруму кандыг болурул?

3. Коммунистиң хүлээлгелери кандыгыл?

4. Партия кежигүнүнүң эргелери кандыг болуп турарыл?

Салган айтырыгларны чугаалажырын калбартпышаан, пропагандист болза, коммунистер эргелерин практика кырынга канчаар боттандырып турарын, коммунистер боттарының бедик хүлээлгелерин канчаар күүседип турарын көргүзүп турар чижектерни болгаш фактыларны дыңнакчылар Уставтың үүлдерин тайылбырлавышаан, чер-черниң партия организацияларының амыдыралындан көргүзерин чьдип алырын оралдажыр.

Пропагандистиң чугаазы. «Партияның тургузуу» деп бөлүктүң талазы-биле чугааны мындыг чижектиг план-биле чорудуп болур.

1. Демократтыг централизм —партияның организастыг тургузуунуң удуртукчу принциви болур.

2. Партияның тургузуунда бүдүрүлге-девискээр барымдаалаар чорук.

3. Партияның дээди органнары.

4. Партияның чер-чер органнары.

5. Партияның эге организациялары.

6. Партияның иштики демократиязы.

Пропагандист чугаага белеткенип турган, ВКП(б)-ниң XVIII съездизинге хүлээп алдынган партия Уставын өөренир.

Пропагандист чугаага большевик партияның организастыг тургузуунуң удуртукчу принциви болур демократтыг централизмниң алыс ужур-утказынче дыңнакчыларның кичээнгейн хаара тудар.

Демократтыг централизм дээрге, партияның бүгү удуртур органнарының адаандан үстүнге чедир соңгулдалыг болуру, бодунуң соңгукчуларының мурнунга партия органнарының өй-өйде отчёттуг болуру, партияның шыңгыы сагылга-чурумунуң, эвээжиниң хөйүнге чагыртыры, үстүккү органнарның шиитпириниң адаанда органнарга чугаа чокка албан болуру.

Демократтыг централизм болза, партияның тура-соруунуң болгаш хөделиишкининиң чаңгыс эвин партияга хандырып, партияның бүгү ажылын чаңгыс сорулгага чагыртыр арганы берип турар. Демократтыг централизм партияның практиктиг ажылынга чаңгыс-аай угланыышкынны берип турар.

Партияның удуртулгазынга болгаш тургузуунга демократтыг централизм — ооң организастыының болгаш дайынчы аргалыының үндезини болур.

Большевик партия бүдүрүлге-девискээр аайын барымдаалап тургустунар. Ол болза, масса-биле бодунуң харылзаазын быжыглаарынга, коммунизм дээш демиселге ажылчыннарны, колхозчуларны, совет интеллигенцияны организастаарынга партияга дузалап турар.

Пропагандист чугаага бүгү партия оранизацияларының ажыл-чорудулгаларының чаңгыс аайын канчаар хандырып турарын, демократтыг централизмниң принциптерин практикага канчаар боттандырып турарын көргүзер. Партияның дээди органнарының, чер-черде партияның удуртукчу органнарының, партия эге оганизацияларының сорулгаларын дыңнакчыларга тайылбырлаар.

Чугаа чоруп турда партия органнарының практиказындан чижектер көргүзери ажыктыг.

Партияның амыдыралынга канчаар-даа аажок улуг ужур-дузалыг болуп турар партияның съездилерин, бүгү-эвилел конференцияларын, партияның политиктиг, идеялыг, организастыг төвү болгаш большевиктерниң дайынчы штабы — партияның Төп Комитединиң ролинин дугайын пропагандист чугаалаар.

Партияның чер-чер органнары канчаар тургустунуп, ажылдап турарыл дээр дугайын пропагандист чугаалаар: эвилелдешкен республикаларның коммунистиг партияларының ТК-лары, крайларның, областарның, хоорайларның, районнарның партия комитеттери коллективтиг удуртулганың кандыг ролин ойнап турарыл дээрзинин дугайын, чер-черниң партия органнары партияның адакы организацияларын канчаар удуртуп турарыл дээрзиниң дугайын дыңнакчыларга таныштырар херек.

Чугаа чоруп турда Советтерге, ажыл-агый албан черлеринге болгаш хөй-ниити организацияларынга партийжи удуртулганың методтарын чырыдары чугула. Советтерниң, ажыл-агыйның болгаш өскелдаа ал-бан черлериниң ажылынга партияның удуртулгазының методу дээрге, ол органнарның ажылын холгаарлавас болгаш шуут солувас, харын оларга үргүлчү дузалаар, оларны быжыглаар болгаш социалистиг тургузуушкуннуң бүгү херээн оларның дузазы-биле удуртуру болур. Ол чугула үүлдү тайылбырлаарынга партияның, чер-черде удуртур органнарының ажылының дугайында парлалга материалдарын маңаа ажыглап болур.

Партия эге организацияларының ролин көргүзери чугаага улуг черни эжелээр. Партия эге организациялары — партияның үндезини. Партия эге организациялары ажылчыннарның болгаш колхозчуларның иштинге агитациялыг болгаш организастыг ажылды чорудар, партияның политиказын тайылбырлаар, партияның шиитпирлерин амыдыралга боттандырар. Партия эге организациялары болза, райкомга (хооркомга) партияның практиктиг ажылын чорударынга дузалаар. Бүдүрүлге планнарын күүседиринче, күш-ажылдың сагылга-чурумун быжыглаарынче, социалистиг чарышты калбартырынче ажылчы чонну олар мобилизастаар болгаш ажылчыннарның, албан хаакчыттарның, колхозчуларның культурлуг амыдырал байдалын экижидер дугайында сагыш салыр. Бүдүрүлгениң ооң иштинде колхозтарның, совхозтарның, МТС-тернің партия эге организацияларының ролин бедидер болгаш бүдүрүлгелерниң ажылының туруп турар байдалының дугайында харыысалганы бедидер дээш бүдүрүлгениң администрациязының ажылчорудулгазын контрольдаар эргениында организацияларга партия Уставы тыпсып турар.

Оон ыңай, пропагандист партияның иштики демократиязының ужур-дузазын чугаалаар. Партияның иштики демократиязы дээрге партия амыдыралынга коммунист бүрүзүнүң идепкейлиг киржилгези болур. Ол демократия партия амыдыралының айтырыгларын чугаалажырынга болгаш шиитпирлээринге, партия ажылын удуртурунга партийжи калбак массаларны хандыдып турары-биле илереп турар. Ол чорук партияның бүгү удуртур органнарының соңгулдалыг болурун, партия органнары бодунуң партия организацияларының мурнунга өй-өйде отчёттуг болурун, шүгүмчүлелди болгаш бот-шүгүмчүлелди хөгжүдерин хандырып турар. Партийжи массалар боттарының удуртукчуларының отчёттарын актив хуралдарынга, конференцияларга, съездилерге дыңнаар арга-биле, четпестерни шүгүмчүлээр арга-биле, адак сөөлүнде кайы бир эштерни удуртур органнарга соңгуур, азы соңгувас арга-биле хынап турар. Бистиң партияның Уставының негеп турары ышкаш, партияның демократтыг централизмин тода чорудары болза, партия органнарының соңгулдалыг болуру, кандидаттарны депшидер болгаш удурланыр эрге, чажыт бадылаашкын, шүгүмчүлелдиң болгаш бот-шүгүмчүлелдиң хостуу — бо бүгү болза, партийжи массаларның талазындан партияның удуртукчуларын хынаарын болгаш контрольдаарын чиигедир.

Партияның хүрээлеңин быжыглаарынга, партия организацияларының дайынчы аргалыын улам бедидерингe шүгүмчүлел болгаш бот-шүгүмчүлел дыка улуг ужур-дузалыг.

Билиргеп, менээргенип болбас деп эш Сталин бисти өөредип турар. Кайы-ла черде менээргенип билиргээр чорук, бодун оожургадыр болгаш бодун тогдунар чорук бар болдур, кайда-ла большевикчи негелде болгаш бот-шүгүмчүлел чок болдур, ында оон ыңай бурунгаар шимчээшкин соксаан турар, аңаа доктаап туруптар чорук чайлаш чок болу бээр. Бистиң чедиишкиннеривис, бистиң бурунгаар шимчээшкинивистиң темпилери партияның, совет албан черлериниң практиктиг ажыл-чорудулгазында четпестер-биле, база фабрикаларның, заводтарның, колхозтарның, МТС-тернің, совхозтарның ажылында четпестер-биле демиселди кайы хире шиитпирлиг чорудуп турарындан улуг хемчээлдии-биле хамааржыр. Бодунуң бүдүрүлгезинде, колхозунда, МТС-зинде, совхозунда, албан черинде четпестер-биле эптеш чок демиселчи болурунче ол четпестерни чайладырын чеьдип алырынче дыңнакчыларны пропагандист кыйгырар ужурлуг.

Чугаа чоруп турда пропагандист политшколаларга көргүзүглүг өөредилге херекселдериниң альбомунуң 58 болгаш 59 саазыннарының арыннарын ажыглаар.

Бот кичээл ажылынга онаалга. «Партияның тургузуу» деп бөлүктү (өөредилге номунуң 89—101 арыннарын) номчуурун дыңнакчыларга

КНО-нуң Кол Ассамблеязының бешки сессиязының хагдынганы

ПАРИЖ. Ноябрьниң 5-те КНО-нуң Кол Ассамблеязының 6-гы сессиязының ажытынарының мурнуу чарыында Шайо ордуга эрткен чылдың сентябрьде Нью-Йоркка ажытынган болгаш Катышкан Нацияларның Организациязына тургустунган чурумну үреп, 13 чартык айларның дургузунда ажылын үргүлчүлээн 5-ки сессияны хаарының хуралы болган.

Катышкан Нацияларның Организациязына Кыдаттың төлээлелгезиниң дугайында айтырыгны чугаалажып көөрү-биле Кол Ассамблеяның шиитпири-биле тургускан тускай комитеттиң кылган илеткелиниң талазы-биле кандыг-даа шиитпирни 5-ки сессия хүлээп албаан деп КНО-нуң Кол Ассамблеязының 5-ки сессиязының даргазы Иранның төлээзи Энтезам чугаалаан. Ук комитеттиң ол айтырыгны шиитпирлээр күжү чок дээрзиниң дугайында айтып турар илеткелди барымдаалаарын Энтезам сүмелээн.

Дарганың саналынга удур ССРЭ-ниң төлээзи Я. А. Малик чүве чугаалаан.

Кыдаттың төлээлелгезиниң дугайында айтырыг талазы-биле тускай комитеттиң илеткели херекке алыр болза, ук айтырыгны үзе шиитпирлээн деп санааны-биле бир дөмей. Ынчалза-даа, Кыдаттың карачаңгыс хоойлу ёзугаар чазаа — Кыдат Улус Республиканың Улустуң Төп чазааның төлээлекчилери Катышкан Нацияларның Организациязының ажылынга киржип эгелевээн шаанда бо айтырыг үзе шиитпирлетинмес. Бо айтырыгны КНО-нуң Кол Ассамблеязының 6-гы сессиязынга чугаалажыр дугайында саналды киирери эргежок чугула деп Совет Эвилелиниң төлээлери көрүп турар деп Я. А. Малик чугаалаан.

Гоминдан бөлүктүң төлээлекчизи аңаа удурланган.

ССРЭ-ниң төлээлериниң киирген саналын Польшаның төлээзи Кац-Сухи биле Чехословакияның төлээзи Таубер олар деткээннер.

Ооң соонда сессияның даргазы ук төлевилелди бадылаашкынга киирген. Төлевилелди хүлээп алыры дээш 11 төлээлер бадылаан, 11 төлээлер (оларның аразында Англияның болгаш Францияның төлээлери бар) дадагалзаан, 20 төлээлер аңаа удур бадылааннар.

Совет резолюцияны ойталап каапканын барымдалааш, Малик КНО-га Кыдаттың төлээлелгезиниң дугайында айтырыгже Кол Ассамблеяның 6-гы сессиязынга база катап ээп келириниң эргезин ССРЭ-ниң төлээлери бодунга олчаан артырып ап тур деп медеглээн.

Хуралдың сөөлгү үезинде Бразилияның, Великобританияның, АКШ-тың, Филиппиниң, Францияның болгаш Индияның төлээлери саналдагылааш, Кол Ассамблеяның 5-ки сессиязынга чеңдип алдынган дээр янзылыг кандыг-ла бир «чедиишкиннериң» дугайын чугаалап турганнар.

Ол чорук шын эвес болганда, Кол Ассамблеяның 5-ки сессиязының ажылын ынчаар санап көөрү-биле чөпшээрежип болбас деп ССРЭ-ниң төлээлекчизи Малик ук саналдарга холбаштыр медеглээн.

Ооң соонда даргалап турган Энтезам КНО-нуң Кол Ассамблеязының 5-ки сессиязы хагдынган деп чарлаан.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының

АЛДЫГЫ СЕССИЯЗЫНЫҢ АЖЫТЫНГАНЫ

ПАРИЖ. **(СЭТА-ның тускай корреспондентизи).** Ноябрьниң 6-да Шайо ордуга Катышкан Нацияларның Организациязының Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязы ажытынган. Аңаа дыка хөй кижилер болгаш журналистер база чыылган.

Ассамблеяның ажылында ук организацияның кежигүнү болуп турар 60 чурттарның төлээлери киржип турарлар. ССРЭ-ниң төлээлерин ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри А. Я. Вышинский, Украин ССР-ниң төлээлерин УССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң даргазының оралакчызы А. М. Барановский, Белоруусс ССР-ниң төлээлерин Даштыкы Херектер Министри К. В. Киселев баштап турарлар.

Ассамблеяның төлээлериниң аразында Великобританияның даштыкы херектер министри Иден, АКШ-тың күрүне секретари Ачесон, Францияның даштыкы херектер министри Шуман болгаш өскелер-даа бар.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының бирги пленарлыг хуралын бешки сессияның даргазы турган Иранның төлээлериниң баштыңы Энтезам ажыткан.

Француз республиканың президентизи Ориоль төлээлерге байыр чедирип, чүве чугаалаан.

5-ки сессияны даргалап турган Энтезам ооң соонда чүве чугаалааш, Кол Ассамблеяның 5-ки сессиязының ажылын допчузу-биле тайылбырлаан.

Энтезамның чүве чугаалаанының соонда 9 күрүнелериң — Белоруусс ССР, Боливия, Эфиопия, Франция, Гаити, Индонезия, Ирак, Чаа Зеландия болгаш Норвегия күрүнелериң төлээлекчилериниң иштинден төлээлериң бүрүн эргелиин хынаарының талазы-биле комитетти соңгаан.

Ооң соонда Кол Ассамблеяның 6-гы сессиязының даргазының соңгулдазы болган. Мексиканың төлээлериниң баштыны Падилья Нерво сессияның даргазының албанынга чажыт бадылаашкынның хөй кезиин ап соңгутурган.

Чаа соңгутурган дарганың допчу киирилде саналының соонда аллыгы сессияның бирги хуралы хагдынган.

НОЯБРЬ 7-ДЕ ХУРАЛЫ

ПАРИЖ. **(СЭТА-ның тускай корреспондентизи).** КНО-нуң Кол Ассамблеязының 6-гы сессиязының ноябрь 7-де хуралынга Ассамблеяның эң-не кол-кол алды комитеттериниң даргаларының болгаш Кол Ассамблеяның чеди вице-даргаларының соңгулдалары болган.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының вице-даргаларынга Францияның, АКШ-тың, Великобританияның, ССРЭ-ниң, Югославияның, Иранның төлээлекчилерин чажыт бадылаашкын-биле соңгаан. Ол ышкаш гоминданчы бөлүктүң төлээлекчизи база-ла соңгутурган болган.

Бельги компартияга удур фашистиг өнчүкчөңгээлерге Бельгияның ажылчы чоннары килеңнеп турар

БРЮССЕЛЬ. Бельги коммунистиг партияның ТК-ның бажыңынга болган частыышкынның ужурундан Бельги ажылчы чоннарның улуг киленинiң дугайын «Драпо Руж» солун дыңнаткан.

Заводтарга, шахталарга болгаш өске-даа бүдүрүлгелерге бужар бак фашистиг өнчүк-чөңгээге удурланыышкынның митингилери болгаш хуралдары болгулаан. Коммунистиг партияның ТК-зын дамчыштыр удурланыышкынның төй сакныг телеграммалары кээп турар. Ажылчы чоннар болза, компартия-биле сагыш-сеткил катыштырылгазын илередип, фашистиг дайын кыпсыкчыларын калчааратпас дээш шупту чүүлдү кылырынга боттарының беленинiң дугайын ук телеграммаларда медеглеп турарлар. Ылангыя шак ындыг телеграммалар Льежтиң металлчыларындан, Антверпениң докерлериндан, Боринажтың шахтёрларындан келгилээн. Буруулуглар хоругдатырган турарын болгаш үүлгеткен чүүлү дээш олар кеземчени алган турарын бельги ажылчы чоннар негеп турарлар.

Бельги компартияның чингине секретари Эдгар Лальманның чагаазын «Драпо Руж» солун парлап үндүрген, Лальман ук чагаага серемчилелди бедидеринче болгаш компартияның бажыңының камгалалын күштелдиреринче коммунистерни болгаш компартияга күзелдиг патриоттарны кыйгырган.

БРЮССЕЛЬ. Парлалганың дыңнадып турары болза, Брюссельдиң полициязы бельги хөлезиленикчи батальонга тургаш Кореядан чоокта чаа чеңдип келген сержант Роберт Маньенни шуут хоругдаан. Бельги компартияның, ТК-зының бажыңының адаанга бомбаны Маньенни салып каан деп буруудадып турар.

(СЭТА).

КОРЕЯНЫҢ УЛУС-ДЕМОКРАТТЫГ РЕСПУБЛИКАЗЫНЫН ИЙИ ДАПКЫР МААДЫРЛАРЫ

1. Генерал-лейтенант Пан Хо Сан (солагай талазында).
2. Дайзынның самолёттарын кедеп адар он тос харлыг адыгжыаңчы сержант Ким Ги У. Ол бир ай дургузунда дайзынның 11 самолёттарын андара аткан.

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 5-те дамчыткан медээзинде чугаалап турары болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларга америк-англи эжелекчилериниң болгаш лисынманчыларның шериглеринге удур кадыг-дошкун тулчуушкуннар чорударын үргүлчүлеп, оларга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Төп фронтуга Хванчхоньниң соңгу талазынга америк 24-ку дивизияның болгаш лисынманчы 2-ги дивизияның кезектери ужар-чүүлге, танкаларга болгаш артиллерияга деткидип алгаш Улустуң армиязының камгалал шугумун чаза таварыыр сорулга-биле калчаалыг атакаларны чоруткан. Ынчалза-даа дайзынның бүгү атакалары улуг чидириглерге таварыышпышаан.

Ноябрьниң 5-те Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-аңчыларның отрядтары дайзынның 4 самолёттарын андара аткан.

* * *

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 6-да медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларга америк-англи эжелекчилериниң болгаш лисынманчы шериглериниң кадыг-дошкун атакаларын ойтур шаап, оларның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Ноябрьниң 5-те Ионьчхонь районга америк бирги мотомеханизасчыткан дивизияның кезектери ужар-чүүлдүң, танкаларның болгаш артиллерияның деткимчези-биле элээн каш атакаларны Улустуң армиязының камгалал шугумун чаза таварыыр сорулгалыг чоруткан. Дайзын дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерге таварыштыышаан, ойтур шаптырган.

Ноябрьниң 6-да Хванчжу, Аньак болгаш Чэрен районнарны бомбалаарын болгаш пулемёт-биле боолаарын үргүлчүлеп турган дайзынның үш самолёдун Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы аңчыларның отрядтары андара аткан.

* * *

Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 7-де медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларга америк-англи эжелекчилериниң болгаш лисынманчыларның шериглериниң кадыг-дошкун атакаларын ойтур шаварын үргүлчүлеп, оларның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Чөөн фронтуга Янгунуң соңгу талазынга лисынманчы 3-кү дивизияның кезектери Улустуң армиязының камгалал шугумунче элээн каш атакаларны чоруткан, ынчалза-даа ол атакалар кадыг-дошкун тулчуушкуннарга ойтур шаптырган.

Суньань, Ненкван районнарның болгаш Пхеньянның кыдыгларының тайбын чурттакчыларын араатанзыы-биле бомбалап болгаш пулемёт-биле боолап турган дайзынның беш самолёттарын Улустуң армиязының зениттиг кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар алыгжы-аңчыларның отрядтары андара аткан.

* * *

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының ноябрь 8-те медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң деткимчези-биле бүгү фронтуларга америк-англи эжелекчилериниң болгаш лисынманчы шериглериниң кадыг-дошкун атакаларын ойтур шаварын үргүлчүлеп, оларның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Чөөн фронтуга Янгунуң соңгу талазынга америк 7-ги дивизияның кезектери 30 ажыг танкаларга, ужар-чүүлге болгаш артиллерияга деткиткеш, Улустуң армиязының мурнуу камгалалынга хамааржып турган бедикче кадыг-дошкун атакаларны чоруткан. Бүдүн хүн дургузунда болган кадыг-дошкун тулчуушкуннарның соонда дайзын улуг чидириглерге таварыштыышаан ойтур шаптырган.

Барыын фронтуга Коранпхонуң соңгу талазында районга дайзын элээн каш хүннериниң дургузунда калчаалыг атакаларны Улустуң армиязының камгалал шугумун чаза таварыыр сорулга-биле чоруткан. Ынчалза-даа дайзын улуг чидириглерге таварыштыышаан ойтур шаптырган. (СЭТА).

Синьхуа агентилели Кореяда чугаалажыышкыннар дугайында

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизи Кэсондан ноябрь 8-те мынча деп медеглээн:

Кудуку комитеттиң ноябрь 6-дагы хуралынга бистиң таланың төлээлери өске таланың ноябрь 5-те үндүрген саналын база катап хүлээвээн. Бистиң холувуста Кэсон районну ол талага дамчыдып бээр дугайында өске таланың салган негеллезиниң түннелинде, амгы туруп турар хамаарылга шугумунуң чугула өскерилгезинге шынгыызы-биле үндезилетинген чаа кызыгаарлаашкын шугумун болгаш чепсээ дүжүртүнген зонаны тургузарының принцивиниң дугайында бистиң талавыстан киирген саналдың талазы-биле ийи талаларның дугуржулгалары ам-даа чеңдип алдынмаан деп бистиң төлээлеривис айтып турган.

Амгы туруп турар хамаарылга шугумун дургаар чогуур таарыштырылга чорудар деп алгаш, өске тала Кэсон районну эжелеп алырының негелделерин оон-биле чажырар деп оралдажып турган. Ол бодалдарны сойгалап илеретпишаан, бистиң саналдарывыста чогуур шынныг таарыштырылгалар аңаа ажык чок болур дээр бодалындан өске тала амдаа уштунмайн турар болза, бистиң тала ийи таланың шериглерин ийи километр черже аткаарладырының дугайында айтырыгны чугаалажып көөрүнге мырыңай беленин бистиң таланың төлээлери медеглээннер. Ийи таланың шериглерин ийи километр черже аткаарладырда шериг кызыгаарлал шугумун фронтунуң амгы шугуму-биле тургузар болгаш чепсээ дүжүртүнген зонаны кандыгдаа өскерлиишкин киирбейн артырар деп бистиң таланың төлээлери медеглээннер.

(СЭТА).

Парлалга конференциязынга Египеттиң иштики херектер министриниң медеглели

КАИР. Ноябрьниң 1-де Египеттиң иштики херектер министри Сираг Эд-дин-паша парлалга конференциязын чыгган. Египет бодунуң девискээринге англи ийикпе, азы кандыг-даа даштыкы шериглер турарын күзевейн турар деп Сираг Эд-дин-паша даштыкы корреспондентилериниң айтырыгларынга харыылап тура, чугаалаан.

Өскээртен дузаламчы чокка, боду чааскаан Суэц каналды камгалап ап шыдаар деп, Египет санап турар ирги-бе дээр айтырыгга харыылап, Сираг Эд-дин-паша мынча деп чугаалаан: Бир эвес англичаннар Египеттиң чепсектиг күштери Суец каналды камгалаар харыы чок деп бодап турарлар болза, олар шынныг оруктан өскээр баарлар. Сөөлгү үеде Суец каналның зоназында англи шериглериниң санының дыка көвүдээнин чүнүң-биле тайылбырлаарыл деп айтырыгның харыызынга, ындыг көвүдээшкиниң чылдагаанын көрбейн турар деп Сираг Эд-дин-паша медеглээн. Бир эвес ол чорук дайын үндүрер сорулгалыг чүве болза, Египеттиң планында дайын кирбейн турар: Египет дайын чорударын бодавайн турар деп Сираг Эд-дин-паша чугаалаан.

Чоокта чаа египет полиция офицерлерин болгаш египет хамаатыларны Суэц каналдың зоназындан үндүр шөлүп турган чорукка удур, англи эрге-чагыргаларга удурланыышкынны медеглээрин Порд-Саидтың губернаторунга саналдаанын Сираг Эд-дин-паша корреспондентилерге дыңнаткан.

Ооң кара чаңгыс харыызы болза, үндүр шөлүдүүшкүнүң уламчылаары болган, ынчалза-даа ындыг ажылчорудулгаларны чазак аңаа көрүп туруп шыдавас болгаш оларны соксадыр талазы-биле бодунда хөрөнгилиг болуп турар деп Сираг Эд-дин-паша уламчылаан.

Суэц каналдың зоназында байдалдар дугайында иштики херектер министриниң медеглелинде болза, англи шериг эрге-чагыргалары египет хамаатыларны шиидип, үжүп, чиндип болгаш оларны Суэц каналдың зоназындан үндүр шөлүүрүн уламчылап турар деп айтып турар.

* * *

КАИР. «Аль-Мысри» солуннун дыңнадып турарын ёзугаар алырга, ноябрь 2-де 25 англи солдаттар Суэцте далайжылар профэвилелиниң даргазы Абдул Эш-Шаминниң бажыңынче халдаашкын кылган. Эш-Шалинни шииткеш, хоорай шыйыының артында элезинниг кургаг черже аппарын каапканнар. Дедир Суэцче келбес сен деп аңаа кыжаныр медеглээннер. Англичаннарның ол ажыл-чорудулгаларынга Суэц канал зоназының ажылчыннары боттарының өөзээн кылын илереткен болгаш бир эвес ол ышкаш фактылар база катаптаар болза, олар англичаннарны тудуп чагырар апаар деп айытканнар деп солун оон ынай бижип турар.

(СЭТА).

КНО-нуң кол секретариадынга Египеттиң даштыкы херектер министриниң медеглели

ПАРИЖ. «Юманите» солуннуң дыңнадып турарын ёзугаар алырга, 1936 чылдың англи-египет керээзин күш чок болдурарының дугайында декреттериң хоолгазын КНО-нуң Кол секретариадынче Египеттиң даштыкы херектер министри Салах Эд-дин-паша чорудуп берген болгаш ол декреттерни КНО-нуң бүгү кежигүннеринге дыңнадырын дилээн.

«Египет улустуң тура-соруунга удур, база Катышкан Нацияларның организациязының Уставын үреп, бодунуң чепсектиг күштерин Великобритания Египеттиң девискээринде тудуп турар чорукче кичээнгей салырын КНО-нуң бүгү кежигүннеринден» Салах Эд-дин-паша бодунуң чагаазында дилеп турар. «Ол факт болза, тайбынга болгаш улустар аразының айыл чок чоруунга кыжаныр турар агрессия болур». «Ол агрессия дайын байдалдарының Египеттиң чепсектиг күштеринче халдаашкынның характерин бодунда ап турар. Ол агрессия, египет хамаатыларының амыдыралынче болгаш өөрүнче хөрөнгизинче халдаашкын өөрлиг болуп турар апарган» деп министр оон ынай айтып турар.

(СЭТА).

Англи парламентиниң ажытынганы

ЛОНДОН. Ноябрьниң 6-да англи парламентиниң официалдыг ажыдыышкыны болган. Орта VI Георг хаанның байырлыг чугаазын номчаан. Бо чылдың октябрьниң 25-те парламент соңгулдаларының түннелинде тургустунган чаа англи парламентиниң порграммазын байырлыг чугаага тайылбырлаан.

Рейтер агентилелиниң дыңнадыгларындан илереп турары болза, АКШ болгаш өске-даа барыын талакы күрүнелериң чорудуп турары дайын белеткелдериниң политиказынга киржирин «бодунуң эң-не бир дугааргы хүлээлгези» деп консервативтиг чазак санап турар. Чепсегленишкиниң калбак программазын боттандырар болгаш Кореяда америк интервенцияга киржир деп ол чазак бодап турар.

Англи чазак металлургия үлетпүрүнүн национализациязын солуур деп база бодап турар.

Англияның экономнуг байдалынга хамаарыштыр англи чазактың «улуг дүвүрээзинин» демдеглеп турар. Ылангыя «төлевир балансызының кудулап батканын» демдеглеп турар.

(СЭТА).

Лондонга англи-француз шериг чугаалажыышкыннары болуп эрткен

ЛОНДОН. Рейтер агентилелиниң дыңнатканын ёзугаар алырга, чоокта чаа француз дээди комиссар болгаш Инди-Кыдаттың боо-чепсектиг күштериниң кол командылакчызы генерал Де Латтр Де Тассиньи Лондонга чораан болгаш англи шериг удуртукчулары-биле доп-дораан чугаалажыышкыннар кылган. Генерал Де Латтр Де Тассиньи империяның чингине штабының начальниги фельмаршал Слим, далай талазыбиле штабтың начальниги адмирал Фрэзер болгаш шериг-агаар күштериниң штабының начальниги маршал Слессор олар-биле чажыт чөвүлел хуралга база чораан.

Рейтер агентилелиниң дыңнадыындан билдингени болза, чугаалажыышкыннарның кол үүлү дээрге Мурнуу-Чөөн Азияда национал-хосталгалыг шимчээшкин-биле демисел дугайында айтырыг болган.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А ТОЛГАР-ООЛ.

1952 чылда областың „Шын“ солуннун

чагылгазын хүлээп алыры эгелээн.

ЧАГЫЛГАНЫҢ ӨРТЭЭ:

Чылда 60 рубль, чартык чылда 30 рубль.
Үш айда 15 рубль.
Неделяда 5 үнер.

Чагылганы Тыва областың бүгү харылзаа конторалары, салбырлары болгаш агентилери хүлээп ап турар.

Ол ышкаш областың

„ТУВИНСКАЯ ПРАВДА“,
„МОЛОДЕЖЬ ТУВЫ—ТЫВАНЫҢ АНЫЯКТАРЫ“,
„СЫЛДЫСЧЫГАШ“

солуннарының чагылгаларын хүлээп ап турар.

СОЮЗПЕЧАТЬ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 2—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура, литература болгаш уран-чүүл киллистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарының, пропаганда болгаш агитация, кодээ ажыл-агый, үлетүр болгаш транспорт, чаваа киллистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтериялың—3—65.

Б01865 Облчүүсномнуң типографиязы